

R6

Ramsau

2001

Henk & Ada
Verhey.

KNNV

vereniging
voor veldbiologie

**KNNV - reis:
Ramsau (Oostenrijk)
1 - 17 juni 2001**

K.N.N.V. – reis

Ramsau (Oostenrijk)
1 – 17 juni 2001

o.l.v.

Henk en Ada Verheij

Vrijdag 1 juni

Vanmorgen nog de laatste dingen in de rugzak pakken voor onderweg en de koffer sluiten. Toch het paklijstje nog een keer checken, dan het laatste wasgoed in de machine stoppen en de planten water geven, terwijl Henk naar Weert is om het ontbijt voor morgen in de bus te "regelen". Dat laatste "nalopen" kost toch steeds meer tijd dan je denkt! Maar we zijn klaar; het huis is opgeruimd en (redelijk) schoon.

Tekening: Ada

De helft van de kamerplanten is ingegraven op een schaduwrijke plek, de andere helft staat nog binnen, uit de zon, wat bij elkaar op het lage kampeertafeltje. De blikken kattenvoer staan in de keuken en het busontbijt is draagbaar verpakt in twee doosjes en een tas. Eten, afwassen, omkleden en dan wachten op de treintaxi, die er op de dringend afgesproken tijd - niet later dan 15.15! - niét is. We lopen de inrit uit en proberen hem de Braakpeel in te kijken.... De paniek die we voelen opkomen staat in schril contrast met de rust van het ons omringende landschap. Vogels zingen, hommels zoemen, bloemen geuren net als altijd en de jonge maisakker ligt rustig en wijd onder de stralende zon. Rust en stilte.

Eindelijk, ruim 10 minuten te laat, daar komt de taxi. Snel inladen en weg! Nog tijd genoeg om tijdig bij het station te komen, denken we. Ja, ja, vrijdagmiddag! En dus een drukte van belang ook op de rondweg, en vrijwel ieder stoplicht rood. Ook nog kaartjes kopen bij de Wizzl en met alle bagage trap af en trap op naar het perron; dat gaat fout!

De taxichauffeur is ons zeer ter wille en laat mij snel uitstappen bij het laatste stoplicht voor hij de auto naar de parkeerplaats kan draaien, zodat ik naar de Wizzl kan spurten. Hopend dat er geen rij mensen staat die alleen maar willen "funshoppen", stomerijgoed ophalen of ijsjes uitkiezen. Er staat inderdaad een rij en er is maar één balie medewerkster, maar als ik mijn

paniekerige haast kenbaar maak, mag ik voor. Henk en de chauffeur sjuwen de bagage al door de onderdoorgang. We halen het!

We zijn op tijd hoera!. Geweldig dat er behulpzame mensen zijn als je in nood bent.

De trein is ook al erg vol, maar het kleine stukje tot Eindhoven kunnen we wel in het portaal staan. Het eind koffer rollen naar de opstapplaats met rugzak op de rug, schoudertas om de nek en doosje in de andere hand valt me wel wat tegen, maar daarna kunnen we uitrusten en wat drinken.

Er wordt gezwaaid: Joukje, Armand en Anneke zijn er ook al, en we ontdoen ons van al onze bagage voor een hartelijke begroeting.

Om 10 voor 5 zien we de bus van De Jong Intratours het terrein opdraaien en vijf minuten later is voor ons de reis begonnen, richting Breda!

Het is wel druk op de weg maar er zijn gelukkig geen files zodat de bus net voor zessen op de plaats is waar we Liesbeth de B., Bets en Hannie verwelkomen.

Ook tot Utrecht gaat het vlot, al zie ik niet echt hoe druk het is op de weg, omdat ik op de achterbank de inhoud van de doosjes en de tas verdeel over 15 zakjes en mijn aandacht moet bepalen bij het "kaasjes tellen". Ook in Utrecht zijn we op tijd om 7 uur, waar Jo, An en Miep klaar staan en Jeanne en Liesbeth Klepper aankomen. Het wordt steeds gezelliger. Het laatste stuk tot Arnhem geeft evenmin problemen en met Nels, Koos en Cor zijn we om half 9 compleet, waarop we richting Duitsland gaan zonder Didam aan te doen, want we hebben én houden deze bus voor onszelf. Iedereen is toch wel een beetje moe van al het gepak en gereis, en wat is het heerlijk om zoveel plaats te hebben voor de bagage en zo makkelijk overal bij te kunnen.

Op de Autobahn is het verschrikkelijk druk. We kijken wat naar buiten, praten wat, lezen of dommelen nadat we alle stoelstanden uitgeprobeerd hebben. Iedereen maakt het zich gemakkelijk als het schemerig wordt en omdat niemand gesteld is op de gebruikelijke video is het stil op het brommen van de motor na. Tegen twaalf is er de verplichte lange stop bij een Autobahnraststätte, dan gaan we de nacht in. Een nacht met nogal wat oponthoud: veel Stau en een ongeluk; later weer, waarschijnlijk door een ree die langs

de kant van de weg ligt. Ik slaap toch redelijk, wat meer gewend aan deze manier van reizen dan anderen, die daar geen ervaring mee hebben. Als ik wakker word even na zessen is het zaterdag 2 juni en al lang licht, maar zijn we nog niet bij de grens met Oostenrijk – wat wel de bedoeling was. Er wordt besloten om maar niet meer te stoppen en meteen door te rijden naar het hotel. Het ontbijt in de bus smaakt prima. In plaats van tegen 9 uur komen we pas om half 11 aan, wat stijf en stram; fijn om eindelijk de benen te kunnen strekken.

Na de begroeting door Herr und Frau Prugger krijgen we koffie aangeboden, terwijl het personeel de bagage naar de kamers brengt. Ook wij kunnen dit keer rustig koffie drinken daar de kamerindeling al door het hotel verzorgd is, hetgeen even enige consternatie gaf, een klein misverstand dat gelukkig snel uit de weg geruimd kon worden.

Iedereen is zeer tevreden met zijn kamer met gezellig en zonnig uitzicht vóór of schitterend op de bergen en hooiweiden – maar koel – achter.

Tekening: Liesbeth de Kl.

We kunnen na wat boodschappen doen en uitpakken rusten tot 2 uur.

Dan vertrekken we met dertien deelnemers voor een eerste oriënterende wandeling langs de kerk, rechtsaf Panoramaweg, terug naar beneden tot bij Stierer en over het voetpad langs de grote weg weer terug óf eerst nog even gauw wat karnemelk kopen bij de Billasupermarkt.

De hooiweiden en wegrandjes zijn schitterend, een feest van kleur: witte margrietten, geel en oranje streepzaad, donkerroze klaver en koekoeksbloemen en lichtere adderwortel en ruige weegbree, blauw van vergeet-mij-nietjes en beemdooievaarsbek, lila weideklokjes en geelgroene ratelaar. De lucht is bewolkt maar fris, en boven op de bergen ligt nog hier en daar sneeuw. "Plantenvrouwen" komen aan hun trekken, maar ook "tekenvrouwen" (wat het landschap betreft, tijd is een andere kwestie). Het is hier nog meer voorjaar dan bij ons – de seringen bloeien nog en de ploenrozen – en de vogels kwinkeleren er ook nog op los. We horen – en zien – boerenzwaluwen, Witte kwikstaarten, Zwarte roodstaarten, kramsvogels, merels en vinken.

Koekoek, Zwarte mees, Glanskop en Groene specht worden alleen gehoord.

Om een uur of vijf zijn we weer thuis; we hebben dan nog twee uur de tijd vóór de uitstekende maaltijd. Daarna valt nog het woord determineren, maar de behoefte aan slaap is groter dan de animo daarvoor, en iedereen begeeft zich tevreden naar zijn kamer en ter ruste.

Alleen Henk en ik buigen ons nog even over de kaart voor een plan voor morgen.

Ada Verheij – Vogelzang

Zondag 3 juni

Het weer op deze eerste officiële excursiedag begint in mineur: gestaag neerstromende regen. Ons reisgezelschap splitst zich in 3 groepjes.

Enkele deelnemers besluiten voorlopig thuis te blijven, 3 anderen bezoeken eerst een dienst in de R.K. kerk en de rest stort zich om ± 9.15 uur, gehuld in regenkleding van allerlei snit en maat, moedig in de regen. We zullen een wandeling rond Ramsau maken.

Nog maar nét op pad worden we ingehaald door een losgebroken koe, die met zwabberende uier komt aangelopperen. We geven haar maar even de ruimte.

Tekening: Ada

Al snel zijn we de regen vergeten want er is héél veel moois te zien o.a. veel kerstrozen, dubbelloof (prachtig jong frisgroen blad met nog een krulletje aan de top), Grote keverorchis, kransbladsalomonszegel, heekruid, eenbes, Trollius, Gevlekte orchis, Zwarte gifbes, Bospaardenstaart, Viola biflora, Eenbloemig wintergroen, Gebogen beukvaren, Eenbloemig parelgras, boswederik, en Zwarte rapunzel.

We zijn mooi op tijd bij de kerk om de kerkgangers op te halen. Wij gaan daar ook even naar binnen en bewonderen de fraaie oude muurschilderingen. De overdadige, al of niet gouden barokelementen spreken ons minder aan. Wanneer we weg willen gaan blijkt de paraplu van Liesbeth de B. verdwenen. Vermoedelijk staat die in het al afgesloten portaal van de hoofdingang. Paniek en hilariteit. Wél ligt er bij de zijdeur nog een exemplaar. Er ontspint zich een discussie of we dié dan maar niet mee zullen nemen

Gelukkig is de koster nog niet vertrokken en hij opent de deur weer maar géén paraplu.

Maar dan komt er een heer haastig aangelopen met het goedkope en

wat wankel regenscherm en hij kan opgelucht zijn achtergelaten fraaiere exemplaar meenemen.

Na dit incident wandelen we naar "Martin", waar koffie en hete chocolademelk de verkleumde wandelaars weer opwarmen.

Met een grote boog gaan we nu op huis aan.

Er is nog enig oponthoud bij een hekje dat geblokkeerd wordt door een pony, die geen stap opzij wil doen. Henk ziet kans om er voorlangs te lopen en het hek open te maken. Eén voor één slippen de anderen door de nauwe opening. Maar het paardje probeert nu hetzelfde te doen met het gevolg dat Jo, als laatste, er niet meer door kan. Maar tenslotte lukt het ook haar en wandelen we verder door de prachtige bloemenweiden. Ondertussen is het nagenoeg droog geworden en laten de vogels zich weer horen en zien, o.a. jonge kramsvogels, Witte kwikstaarten en een Zwarte roodstaart. Ook denken we een goudvink te horen.

We bewonderen nog eens de monumentale esdoorns met hun prachtige begroeide stammen en enorme zadelzwammen.

Om ± half 4 kunnen we zéér voldaan onze bemodderde bergschoenen uittrekken. We hebben genoten!

Koos Anema

Trollius - Kogelbloem

Maandag, 4 juni

Na regen komt, en na sneeuw?

Iedereen praat over het weer tijdens het ontbijt. Ja, dat copieuze ontbijt smaakt weer heerlijk, terwijl er buiten 'ein stürmischer Nordwestwind mit Regenschauern und Schnee' woedt.

Toch vertrekken we om 10 uur en na een klein sneeuwballengevecht komt de stoet goed op gang.

Natuurlijk is er meteen een plant die de aandacht trekt, n.l. de *Poa compressa*, een typische muurbloeier.

We nemen de Panoramaweg, waar Henk ons op een paardenbloem wijst met fasciatie = een spiraalvormige vergroeiing.

Bij boerderij Lindenberg gaan we rechtdoor en nemen route 5, de Hüttenwegroute.

'Eine Waldpassage mit romantisch schönem Blick ins Ennstal und die Schladminger Tauern'. Als we het bos verlaten zit er een haas met z'n lepels boven het gras uit naar ons te kijken. Terwijl de zwartkop ons toezingt, genieten we van vleugeltjesbloem, bloeiende steentijm en ontelbare *Crepis aurea*; niet te verwarren met *Hieracium aurantiacum*, die meerdere bloemen aan de bloeistengel heeft. Ook staat er *Polygala chamaebuxus* en noteren we onze eerste gentiaan. En laat Ada nu een mini gekraagd aardsterretje vinden!

Bij een boerderij met nog een echte mestvaalt staan typisch Oostenrijkse schapen met hun hangoren en hun ietwat onnozele blik ons over de onderdeur aan te kijken. Cor en Liesbeth K. zien er een mooi plaatje in. We lopen nu richting Dachsteinmassief. De Hoher Dachstein is niet te zien. In de houten voorgevel van Ruhrlehnerhof zijn 2 paarden uitgesneden en staat op de galerij een voederhuisje in de vorm van een Oostenrijks boerderijhuis. Naast de voordeur een grote houten kist met de woorden: BROT, GEBAECK. Het is er 15 graden en we zitten op 1113 m hoogte. Even verder worden we door een zwerm alpenkauwen, dolen, schreeuwend verwelkomd. Ze zijn te herkennen aan hun gele snavels en rode poten. Af en toe is er een bank met een sneeuwlaag op de zitting; hoe verder in de morgen hoe dunner de sneeuwlaag. En dan het huis met de spreuk: "Schau vorwärts, nie zurück, neuer Mut, ist Lebensglück". Vorwärts dus het hoge esdoornlaantje in opzij geduwd door de Nordwestwind mit Regenschauern en genietend van de ontelbare *Aposeris foetida*, terwijl we links begeleid worden door een ijsskoude gletsjerbeek. Henk hoeft ons dan ook niet aan te sporen Brückenhof in te gaan met aan de ingang een brievenbus met de voor ons zo toepasselijke spreuk: "Ich fühl mich so leer". Gezeten in een gezellige kring rondom een ovale tafel wordt daar meteen wat aan gedaan en geniet iedereen van zijn consumptie, variërend van de Spargelsuppe van Bets tot vul zelf maar in. Tijdens de Topfenstrudel, Tee, Kaffee enz. bewondert Koos Hannie's fototas. Op de vraag van Joukje of die erg zwaar is kijkt Hannie even peinzend voor zich en terwijl ze met een achteloos gebaar onze kring omvat zegt ze: "Voor oude mensen wel!"

Tekening: Liesbeth de Kl.

Iedereen schatert het uit en tevreden dat ónze rugzak vast niet zo zwaar is gaan we even later weer op stap via Walcherhof en Clösehof tussen de bloeiende Lijsterbessen en witte schermbloemen richting Tolweg. Het pad langs de Schildlehenbach is één feest van planten en vogelgeluiden.

Wat te denken van *Veratrum album*, *Veronica beccabunga*, Bittere veldkers, waterdrieblad en dit alles vergezeld van de roep van het goudhaantje, het getjaker van de kramsvogel en het zingen van fitis, geelgors en vink. Overal glanst het dubbelloof. Koos wijst ons op het wit/creme moerasviooltje met streepjes op de onderlip. En dan op

een open plek een zee van holpijp. Weer zo'n oerplant zoals de bospaardenstaart, die we gisteren zagen. Maar 't kan niet op.

Want even later plukt Ada een prachtige vlieg uit het groen. Joukje, die een insectencursus volgt, ziet meteen dat het een zweefvlieg is. Hij - volgens Cor 'n hij omdat de ogen dicht tegen elkaar zitten - heeft een oranje/bruin bodywarmertje aan en witte pantoffeltjes aan de poten. Ra, ra wie ben ik?

Het tempo wordt wat opgevoerd maar genieten blijft het; van de vele gevlekte orchissen, het mooie coulisselandschap, terwijl de Hoher Dachstein op ons neerkijkt en de zon aarzelend doorkomt. Via het Heimat Museumpad gaat het nu naar Ramsau.

En 's avonds praten we nog na onder het genot van: ⇒ ⇒ ⇒

Liesbeth de Bokx

MELONE MIT SCHINKEN ***
SELLERIESUPPE MIT ***
GEFÜLLTE RINDERROLLADE MIT ... oder
ROSA GEBRATENES ENTENBRÜSTCHEN MIT ... ***
RHABARBERSTRUDEL oder
EISBECHER 'SANFTER ENGEL'

Dinsdag 5 juni

Een stralende paradijselijke dag.

Wat een dankbare taak om over deze dag een verslag te mogen maken!
Het is een aaneenschakeling van hoogtepunten, waarvan ik hieronder een summier overzicht probeer te geven.

Allereerst het weer. Kou en regen voorbij. Een stralende zonnige dag, bergen die helder om je heen staan, scherp afgetekend tegen de intens blauwe hemel.

We begonnen om kwart over 9. Direct buiten het hotel voerde ons pad ons, via een "Flugschule", over bloemrijke hooilanden, vol grote gele morgensterren en dubbelkelk, *Picris hieracioides*, met schitterende vergezichten over de bergwereld aan weerskanten, met zijn vele scherpe toppen en steile hellingen, deels puin, deels nog besneeuwd, onderste delen bebost, meest met naaldhout.

Daarna liepen we langs een smal beekje rechts, en een beboste helling links. Hier vonden we o.a. de maanvaren en een grote groep grote keverorchissen, nog in knop.

Verder een soort dophei en een grote plek prachtig etagemos. Een boomstronk was geheel bedekt met wolfsklauw, verder kerstrozen, eenbloemig parelgras en veel adelaarsvaren. Hier stond ook veel hengel (niet in bloei).

Maar het hoogtepunt van de ochtendexcursie was een natte wei. Paars van orchideeën, grote plekken van een soort wollegras, roze van adderwortel, wit van nog niet gedetermineerde witte schermbloemen (2 soorten), verder Oranje streepzaad, Echte koekoeksbloem, boterbloemen, wit van Levendbarende duizendknoop.

Daartussen heel veel Kleine ratelaar, zenegroen, vleugeltjesbloem, ereprijs, vergeet-mij-nietjes, vrouwenmantel, *Primula farinosa*, alpenvetblad, Knikkend nagelkruid, waterdrieblad, veldzuring, *Trollius*, rolklaver.

De picknick was op of bij een vlonder over een beekje, temidden van deze bloemenweelde. Onze hoteleigenaar bezit hier ook een stuk wei, en hij heeft ons gevraagd dit te inventariseren. We komen er dus nog wel een keer terug.

Levendbarende duizendknoop
tekening: Ada

Tekening: Liesbeth de Kl.

Daarna wandelden we naar ons hotel, waar we rond 13.30 uur aankwamen.

Om 2 uur begon de middagexcursie: een tocht met 2 open koetsen, naar de Sonnenalm, op 1300 meter hoogte, ons aangeboden door onze hotelier.

Voor de ene koets 2 zwarte jonge Hollandse paarden, die alsmaar hinnikten, voor de andere koets twee beige/bruine paarden van een Oostenrijks ras. Onze koetsiers waren goed op dreef met informatie over paarden, landschap, etc. De tocht ging aanvankelijk over weiden, daarna door mooi bos omhoog. ♪ Ging erg langzaam en we konden zowaar vanuit onze koetsen nog botaniseren, o.a. werd de plataanbladige anemoon waargenomen. Bij een steile helling moesten de meeste passagiers uitstappen en een stukje te voet verder. Het werd te zwaar voor de paarden.

Boven aangekomen, op de Sonnenalm, wachtte ons een schitterend panorama, weiden, aan alle kanten bergkammen en aparte puntige toppen en daartussen diepe dalen. Alles zonovergoten.

Hier hadden we een uur de tijd. We hebben heerlijk buiten gezeten en van het uitzicht en een drankje genoten. Terug bergafwaarts ging het heel wat sneller. In het bos waren ook diverse grote mierenhopen. Einde van een prachtige excursiedag. We waren verzadigd van schoonheid.

Jo v.d. Krogt – Horters

Woensdag 6 juni

Wandeling van Lodenwalker langs de Ramsauer Bach

Met 2 taxibusjes gingen we 's morgens naar de Lodenwalker fabriek. Hier konden we het kaarden, spinnen en weven van de wol bekijken, maar het specifieke proces van het "walken", het pletten tot loden stof, was niet te zien. Beneden aan de beek keken we nog even naar het oude gebouw, waar de fabriek begonnen was.

Daarna aanvaardden we de terugwandeling, eerst langs een weiland, dat er prachtig gekleurd bijlag, met meer koekoeksbloemen, weideklokjes, ratelaars en rode klaver dan gras.

Tekening: Ada

Alpendiemstis

Het pad volgde de weg op enige afstand – we kwamen er bloeiende steentijm tegen, bergklaver, beekpunge, zonneroosjes enz. Toen het pad het bos indook kwamen de echte verrassingen.

Volop kransbladsalomonszegel, dalkruid, bosbingelkruid, Geel vingerhoedskruid, eenbes. Overal nog blad van leverbloempjes, hier en daar ook heelkruid en een enkele Cardamine enneaphyllos (9 bladsegmenten). De grootste verrassing waren de groepjes vogelnestorchis, soms midden op het pad.

Waar het pad de weg overstak stond de oude watermolen, de enig overgeblevene van de 64 die er langs de beek gestaan hebben sinds de 17^e eeuw. Deze werd gerestaureerd in 1984.

Op dit romantische plekje werd de lunch genuttigd. We gingen verder langs de snelstromende beek, die nu langs een weiland liep, onderlangs de Sattelberg. Een prachtig pad waar we o.a. alpenruit vonden en Biscutella. Ook Thesium alpinum en Moehringia muscosa, 2 omstreden soorten met kleine witte bloemetjes. Iets hoger op de helling zelfs Dryas octopetala.

Helaas besloten we op een splitsing dit mooie pad te

verlaten om de Sattelberg op te gaan. Het was intussen flink gaan regenen, zodat er boven van het beloofde mooie uitzicht niets te zien was. Het 'Kinderlehrpfad' dat we liepen leverde ook al niets interessants op, zodat we snel troost gingen zoeken in de Sattelberghütte.

Het werd er niet droger op, we moesten erdoor. In de meest wonderlijke uitdossingen spoedden we ons langs de grote weg richting Kulm. Daar aangekomen bestelden de meest uitgeputten en minst drooggeblevenen een taxibusje om zo snel mogelijk thuis te komen.

Jeanne Florschütz

Donderdag 7 juni 2001

Van Ramsau richting Südwand van de Dachstein en via de Dachsteinhütte de afdaling terug naar Ramsau.

We vertrokken om 9.05 met de bus vanaf Ramsau omhoog en stapten uit bij de halte Glötsalm op ± 1500 meter. An, Nels en Liesbeth Kl. gingen nog een halte verder om daar rond te kijken en later de bus terug naar Ramsau te nemen.

Achtbladige zilverwortel (Dyras)

paardenhoeftklaver, bergzenegroen, Saxifraga rotundifolia, muurvaren. Enfin, de lijst zou te lang worden om alles op te noemen. Apart hiervan zag Henk een beflijster. Later werden 2 alpenlandsalamanders gevonden. Ook die moesten vereeuwigd worden. Ook werden 5 verschillende vlindersoorten gezien.

Onderweg waren een tweetal borden opgericht. Op de ene stond te lezen hoe de eerste nederzettingen op de Ramsau-vlakte ontstaan waren en hoe de verdere ontwikkeling van de bevolking was gegaan. Op het andere bord stond een uiteenzetting over het ontstaan van het Dachsteinmassief. Hannie heeft het weer gefotografeerd. Bij de Dachsteinhütte zijn we gestopt om iets te drinken. We mochten daar ons brood opeten. In de Stube stond een mooie Kachelofen.

Verder was er een mooie verzameling houten spelletjes, heel mooi gemaakt. Vanzelfsprekend moest daarmee gespeeld worden en zo werd er dus al gauw getold, 10-op-een rij en nog meer gespeeld. Bij Ada en Henk ging er kennelijk iets mis met het spel en ze gaven elkaar de schuld, zoals dat bij spelletjes gaat!

We werden bediend door een jong kelnerdje van 10. Hij deed het keurig en had er kennelijk plezier in. Ook het afrekenen deed hij heel mooi.

Na de lunch daalden we verder af naar Ramsau, eerst door het bos met weer de vele mooie, al eerder genoemde planten.

Wij begonnen dus onze tocht met 12 mensen. Het weer was mooi en de voorspelling goed. De afdaling langs de beek was prachtig, maar eerst stonden we nog stil om de schittering van de zonnestralen te bewonderen in de regendruppels die nog van de vorige dag in de halmen van de Grote veldbies hingen. Hannie maakte er foto's van.

Er stonden heel wat planten langs de beek die ons weer heel enthousiast maakten, o.a. bloeiend vetblad, Groene nachtorchis, bergvlas.

Ook een aantal nieuwelingen voor de streeplijst:

Tekening: Ada

Het gezang van de vele vogels met als bijzonderheid dat van de beflijster, dat zich van de zang van de andere lijstersoorten onderscheidt door zijn prachtige klank en de vele verschillende riedels. Uit het bos kwamen we op een open stuk met grote keien, waar we een tijdlang geluierd, gezonnebaad en rondgekeken hebben. Opvallend waren de vele mierenhopen (een was helemaal begroeid met allerlei planten waar de mieren zich blijkbaar niets van aantrokken). We vonden daar wat wijngaardslakken. We hoorden de goudvink en vonden mooi bekertjesmos en voor de streeplijst het alpenkogelbloempje.

Bij het verlaten van het veld merkte Liesbeth dat ze wel erg gemakkelijk door het hekje kon, tot bleek dat ze haar rugzak niet op had; dus moest ze weer terug. Verderop kwamen we opnieuw langs een meer open veld dat duidelijk begraasd was. Het was uitkijken met de koeienvlaaien. Maar ook interessant. Er zijn heel wat liefhebbers voor zo'n vlaat. We zagen kleine glanzende kevertjes en vliegjes in- en uitgaan. Ook een dikke kaasvlieg kwam een kijkje nemen.

Intussen waren er al wat mensen van ons doorgelopen. Henk was al eerder weggegaan om te gaan zwemmen. We waren tenslotte met z'n drieën. We liepen over een smal graspaadje toen Ada vlak voor haar voeten een vlinder zag liggen. Het was een hopvlinder, meer dood dan levend. Toen ze hem oprapte stroomde haar hand vol piepkleine eitjes, een uniek gebeuren, zeker een paar minuten. Toen ze (de vlinder dus) klaar was, heeft Ada haar in het gras gelegd en de eitjes in het gras gestrooid. De vlinder is waarschijnlijk daarna doodgegaan.

Dit was het einde van een mooie tocht en van een heel mooie dag.

Cor Oppenoorth

Vrijdag 8 juni

Van 7 op 8 juni was een beetje een opgewonden avond rond 7 uur, met veel gelach van Liesbeth de B. en Koos De hoteleigenaar had de kamers overboekt en vroeg in het rond wie van zijn 1- persoonskamer een tweepersoons wilde maken om hem te helpen! Liesbeth wilde wel bij Koos de bruidskamer genieten en samen hebben ze verhuisd van 7 op 8 juni. Ze kregen een snaps die echt naar dennenhars smaakte en die hier in de streek vervaardigd wordt.

Alleraard hebben we uit dat piepkleine glaasje van Koos geproefd en geroken Zéér sterk was het, niet lekker en de dennenhars was heel goed te proeven. Wat waren we vrolijk en luidruchtig – niet lang hoor! Er werd al snel weer ernstig gedetermineerd als elke avond. Erg gezellig en leerzaam.

8 juni was de verhuizing klaar en we hadden de zgn. vrije dag.

Ada en Henk verkenden samen een excursie voor de komende dagen: er lag zelfs nog sneeuw daar. Miep, An, Jeanne en ik gingen over het Philosophenpad naar het zgn. orchideeënweitje. Eerst moesten we naar het schansspringen kijken van heel dappere vrouwen vooral. Met de rug naar de schans kijk je door het zonovergoten dal: vandaag!! Eén bloemenzee tot Kulm. Van daar langs het water, alwaar veel plantjes en ook vogels als goudhaantjes, mezen in soorten, kramsvogels, tuinfluiters en onze eerste Gele kwikstaart. En daar is dan HET weitje. We zien Parnassia, Tofieldia, meelprimula en geelhartje. Het was zo mooi zonnig en lekker warm, zo'n fijn moerasgebiedje, venig en sappig met natte schoenen zó weer droog in die zon.

Wollegras, Gevlekte orchis, hoefblad, biezen en riet, slangewortel, Knikkend nagelkruid, waterdrieblad ... Lekker lang gebleven, maar we kregen dorst in het groot.

Dus langs de forellenkwekerij naar Kulm. Even het prachtige kerkje bekeken met de fresco's en een lange geschiedenis, die in een door kinderen geïllustreerd boekje beschreven wordt.

Stinkende bossia

Daarna vonden we met heel veel moeite de Konditorei alwaar dus koffie met heerlijk gebak! We hadden het zo warm dat we onder de esdoorn plaats namen. In Oostenrijk hoor!! Echt waar!
Dezelfde weg terug, want we hadden nog niet genoeg van dat pad! Het weer werd duidelijk als voorspeld. Thuis een enorme plensbui, inktzwarte wolken, rukwinden en bliksem! En even later zaten we op de zonneweide van het hotel te lezen!! Op stretchers en we genoten van de wisselende kleuren van bergen en weiden, de vogels boven ons in de boom en op de daken. Nog ruim een week genieten voor ons! Oostenrijk is een mooi land met meer regen dan Holland, maar dat weet je, daar reken je toch gewoon op!

Liesbeth Klepper

Zaterdag 9 juni

Als we de ogen open doen liggen de wolken op de aarde. De bergen zijn verdwenen en zelfs de bomen hebben moeite zich te laten zien.

Om goed negen uur staat het busje klaar in de regen om ons naar de Lodenwalker te brengen.

Het is stil; alleen tikken de regendroppen op de paraplu.

Een kudde schapen graast op de alm. Er is één zwart schaap bij de witte kudde.

De belhamel laat zijn bel klingelen en het watervalletje aan de start van de Sattelberg klatert omlaag. De weg loopt langzaam omhoog. We zien enorm veel bloemen en als we goed en wel op pad zijn is het droog geworden.

Ik noem een paar nieuwe bloemen voor onze lijst: bergcentaurie, peperboompje, Laserpitium, Dryas, bergnachtorchis, geelhartje, Turkse lolie, Egelantier, Christoffelkruid, Witte rapunzel, Kleine bevermel.

Een klein haagbeukje vol rode gallen en witte wolluis; wat 'n kleurencombinatie; Hannie zorgt dat het een plaatje wordt.

En laten we de rotsvaleriaan vinden, de vierde valeriaansoort, die we nog misten!

Bij een grote plas was er een verrassing; ieder ontdekte wát: kevertjes, kikkervisjes, een lange worm.

Dan staan we voor een géél hellinkje; bloeiende bieslelie (Tofieldia), Tormentil en daartussenin 't paars van alpenvetblad.

Tekening: Ada

We gebruiken onze boterham in Kiehuberhof.

Lekker warm; de baas vindt het goed, er is verder toch geen klandizie

De Buchenweg voert ons weer omhoog.

Wat een heerlijke geuren tussen die vochtige weiden.

Nog een paar nieuwe soorten: alpenhaagros, Grote balsemien, Achillea en Knopig helmkruid.

Prachtige doorkijkjes! Hier horen we voor het eerst krekels.

We zien erg veel paarden en dat is geen wonder, want nu stuiten we op een enorme stoeterij.

De boer, Herr Brandstätter, is op het erf bezig met een praalwagen voor de optocht van de volgende dag. Het is Frühlingsfest in Ramsau! Hij is druk doende een levensgroot paard op te tuigen en vertelt ondertussen over zijn "zeventig" paarden, die hij uit heel Europa gehaald heeft om te fokken. Uit Holland (het Friese paard), Hongarije, Noorwegen, Italië, Duitsland en Roemenië. Zijn boerderij is een echte Reiterhof. Veel kinderen zijn er met paarden bezig. Al gauw zijn we in Kulm, waar de groep uiteen valt. Een paar gaan naar een winkel in edelstenen, enkelen gaan met de bus naar huis, een paar kijken nog even in het eeuwenoude kerkje van Kulm en de rest loopt over het bekende filosofenpad langs de beek naar Ramsau. We kijken terug op een fantastische dag.

Joukje Dorrestein

P.S.: De vogels mag ik natuurlijk niet vergeten: zanglijster, koekoek, Zwarte roodstaart, notenkraaker, roodborst, vink, zwartkop, Zwarte mees en geelgors.

Knikkend Nagelkruid

De twee avalligen besloten dat ze liever in een dorp rondkijken dan in de regen te lopen. Henk haalde gauw nog een plattegrond van Schladming en nam ook nog de tijd om ons te informeren over de mogelijkheden. Met de lijnbus van 9.48 uur op weg. Eerst regende het nog, dus goed ingepakt naar het centrum van Schladming gelopen, waar we niet voorbij een boekhandel konden komen. Toen nog op zoek naar een regenbroek voor Nels. Dat lukte niet. Dan maar aan de koffie – kaal – d.w.z. de grote gebakspunten werden wel bekeken maar niet genuttigd. Lekker is maar een vinger lang nietwaar?

Intussen was het droog geworden en op Henks aanraden de weg naar de beek gezocht (en gevonden). Veel superlatieven met als hoogtepunt een bankje met uitzicht op het af- en aanvliegen van een mezen?echtpaar dat een nestje in de rots aan de overkant van de beek had en het duikelen van een paartje gele-kwik. Wát een ideale lunchplek. Verderop stonden vele varens als reuzenbokalen mannetje aan mannetje tegen de helling op. En verder verbaasden we ons over een distel met zachte stekels. Dit blijkt de *Carduus personata* te zijn. Hij komt niet voor in Nederland, dus heeft hij geen Nederlandse

naam.

Hoe ver we gelopen hebben blijkt wel uit het feit dat we om 3 uur teruggingen, nog tijd hadden om wat te drinken en ruimschoots op tijd waren voor de bus van 15.40 uur!!!

Nels en An

Zondag, 10 juni

Vandaag "Frühlingsfest der Pferde" en "75 Jahre Trachtenmusikkapelle Ramsau". Onze groep wil dit festijn graag meemaken.

Om 9 uur is er een Ökumenischer Gottesdienst in der Evangelischen Kirche.

Vóór de dienst gaat het muziekkorps van Ramsau naar het kerkhof, waar de overleden leden worden herdacht, daarna naar de kerk. De dominee leidt de dienst, die wordt opgeluisterd door een studentenkoor en het muziekkorps.

Na de kerk is het plein vol met allerlei korpsen, die hun beste beentje voorzetten.

Het is heel gezellig en vanaf ons balkon hebben we een goed overzicht op het geheel.

Dan komen de versierde paarden met en zonder wagens. Inmiddels is de zon doorgebroken, wat alles nog feestelijker maakt. De wagens zijn versierd met veldbloemen. Ze stellen o.a. een peer, druiven, bloemen, een muis etc. voor. Aan het eind van de optocht komt boer Brandstätter met een versierd paard (dat we gisteren op onze wandeling reeds zagen) en twintig paarden van zijn Reiterpension. We genoten en vonden het fijn, hierbij te kunnen zijn.

Het is inmiddels één uur geworden en we gaan nu voor onze wandeling op pad. We nemen de Panoramaweg richting Kulm. We zijn met 13 personen. De wolken hangen boven de bergen, het is echter niet koud. Op een bankje gaan we lunchen. Rondom zien we de bergen en de wei met de prachtige bloemen, wat genieten we weer. We horen de roodstaart, de Europese kanarie, de vink en de kramsvogel. In de verte de muziek van de korpsen in de feesttent. We lopen verder en zien een prachtige linde naast een boerderij en een steenbok op het klokkentorentje. Dan laat de koekoek zich horen. Via de Philosophenweg, gaan we verder. Bij de forellenkwekerij zwemt een eend met 7 piepkleine jonge eendjes.

We zien de rode mossen op een bergwand. Gaan een steile weg omhoog het bos in: de "Kulmberg". Dan is er een mooi doorkijkje op het katholieke kerkje, in de verte kraait een haan. We zien een kiemplantje van de taxus, een prachtig weilje met veel Harige ratelaar, bolrapunzel, grassen en bloeiend vetblad. We komen weer in het donkere bomenbos en als we hier uit zijn, zien we weer de bergen, het lieflijke landschap, de lupinen langs de weg. We zijn aan het eind van de Kulmbergrundweg gekomen en zoeken de bus op. Liesbeth Kl. neemt nog een mooi veldboeketje mee naar huis en wij werpen een laatste blik op de mooi besneeuwde bergen. Om 4 uur zijn we weer thuis.

Anneke de Jong

Maandag 11 juni

Vandaag zou de wandeling rond de Kulmberg, die gisteren door tijdgebrek afgebroken werd, worden afgemaakt.

De wolken hingen laag, er was geen berg te bekennen. Het regende en het was behoorlijk fris. Maar we lieten ons niet weerhouden en precies om 9.15 gingen we, gewapend tegen kou en regen, welgemoed op stap. We sloegen rechtsaf de verkeersweg op, richting Dachsteinstrasse. Na ongeveer een kilometer, even vóór Lärchenhof, gingen we linksaf naar boven, richting bos. Hier paktten we de Kulmbergrundwandeling weer op, maar nu in tegengestelde richting. De wandeling gaat grotendeels door naaldbos en de markering is overduidelijk. We moesten alle aandacht richten op de vele wortels die behoorlijk ver boven het pad uitstaken. Goede voetengymnastiek!

De onderbegroeiing zag er door de regen fris en glanzend uit. Er waren veel varens: mannetjes-, wijfjes- of stekelvarens? We wisten het niet precies, maar mooi waren ze. Evenals de *Cirsium heterophyllum*, nog maar net met zijn grondbladeren boven de grond verschenen. Deze zijn, evenals de later verschijnende stengelbladen, aan de onderkant witviltig. Een duidelijk kenmerk van deze weinig stekelige distel.

Piramidezenegroen en Helde zenegroen

Zo nu en dan waren er mooie doorkijkjes in het bos. Ons pad voerde over een kapvlakte en daar ontmoetten we een grote struik van de *Atropa belladonna*. Hij is een zeer giftig lid van de Nachtschadefamilie. Uit de vrucht werd vroeger een stof gewonnen die bij indruppelen in de ogen de pupil

Tekening: Ada

aanzienlijk vergrootte. In een tijd, toen donkere ogen een teken van schoonheid waren, maakten de oogdruppels de vrouw tot een belladonna!

Op de kaphelling troffen we ook *Ajuga genevensis* aan, heidezenegroen, dat geen uitlopers vormt, zoals de bekende *Ajuga reptans*.

We ervoeren aan den lijve dat het hotelwezen in Oostenrijk zijn wekelijkse Ruhetag kent. Het koffiedrinken in hotel Stocker ging niet door. Het liep tegen 12 uur en iedereen had behoefte aan koffie en warmte. Vijfhonderd meter verder teruglopen bracht ons bij Pension Zechmannhof. Wat een verrassing om in de eigenaar één van de twee koetsiers te herkennen die ons naar de Sonnenalm brachten. Natuurlijk waren we hier welkom.

In de gastenkamer, een gezellige huiskamer met zo'n grote betegelde Oostenrijkse kachel, mochten we onze lunch gebruiken.

Teruggaan naar het punt waar we de wandeling onderbraken betekende dat we veel te vroeg in Säge zouden aankomen, waar we de bus naar Ramsau moesten nemen. Er werd besloten om terug te lopen. De rondwandeling werd zodoende niet gerond, maar dit werd ruimschoots vergoed door een mooie wandeling, o.a. door een bos waar dalkruid massaal de bodem bedekte. Ook troffen we hier een prachtig groepje van de *Ajuga pyramidalis*. Het stond als het ware klaar om gefotografeerd te worden. Hannie bedacht zich dan ook geen moment.

Inmiddels was het droog geworden en zelfs verscheen de zon even.

Zo kregen we toch nog een mooi uitzicht op de Schladminger Tauern.

Een deel van de wandeling ging over de weg die we op 5 juni met de koetsjes namen. Leuk om er nu te voet over te gaan.

Iedereen was inmiddels aardig opgedroogd. Maar we mochten blijkbaar niet droog thuis komen. Op de laatste paar honderd meter werden we verrast door een bui.

Ondanks het minder mooie weer was iedereen heel tevreden over deze wandeling.

Miep Bergman

Dinsdag 12 juni

Na de regendag van gisteren worden we verrast door de zon, hetgeen Miep het volgende gedicht van Paul van Ostayen (?) ontlokt:

Geen dag kon zo beginnen
Als deze dag begon
Ik kwam de kamer binnen
En daar was louter zon.

We gaan met de lijnbus naar het eind van de Dachsteinstrasse. Daar wordt Henks verhaal verstoord door voorbij- (bus) en overvliegend (helikopter) verkeer. We hebben vrede met het

Soldanelle alpina

lawaai van de heli als

Henk vertelt dat de wentelwieken niet alleen door het leger worden gebruikt, maar ook voor het redden van gestrande bergbeklimmers. We wandelen in de richting van de sneeuwveldjes, maar er wordt ons afgeraden die over te steken. Later begrijpen we waarom.

De eerste plant die ik genoteerd heb is *Cardamine* (of *Dentaria*, zelfs Linnaeus kon geen beslissing nemen) *enneaphyllos*. Hij begint als een driedelig blad op een steeltje uit de grond; later pas worden het er 3 x 3, eerst zonder de bleekgele bloemen, later met en nog later met fier omhoog stekende, lange hauwen. We lopen onder langs een helling waar de zon net overheen schijnt. Er ligt nog wat sneeuw. Koos wijst ons op een Groene els, met de overgebleven proppen van vorig jaar en de lange gele katjes van nu. We zien een boterbloem die herkenbaar is: *Ranunculus montanus*, geen grondrozet, wél een kransje van bladeren onder de bloem. De fotografen staan in de

rij voor ijspegels aan een omgevallen boomstam, die de fantasie activeert (krokodil, dinosaurus of zo?).

Grootbloemige gentiaan

De eerste bloeiende exemplaren van de *Primula elatior* (Slanke sleutelbloem) vertonen zich vlak langs het pad en zo hoog blijken – zo te horen – ook winterkoninkje, heggermus, tjiptjaf en fitis zich gewaagd te hebben. En welke plant begint met een dik wollig opgevouwen blad? Even later weten we het: Alpendost. Er vlak naast het blad van "ons" Klein hoefblad. Een etage hoger glimlachen de gele bloempjes van de *Viola biflora* ons toe. Als een groen tapijt bedekt het grillige blad van nog niet bloeiende *Apóseris foetida*, in het Nederlands zo onaardig Stinkende bossla genoemd, de grond. Dat kleine witje met het fijne blad is *Hutchinsia alpina*, brengt Koos ons in herinnering. In Davos hadden we dat immers ook gevonden.

Het zonlicht scheert over de helling en doet zo de gele bloemen van de *Primula elatior* prachtig uitkomen. En wij maar fotograferen en juichen en jubelen, omdat het allemaal zo mooi is. Vlak vóór het eerste sneeuwveld begint staat een paar meter boven het pad op een door glibberige stenen moeilijk bereikbare helling een stralende pol *Soldanella alpina*. Wie durft? Tenslotte zijn er vier heldinnen die vanonder de parasol de in de felle zon staande bloemen fotograferen, waarbij Joukje hand- en spandiensten verricht om iedereen weer veilig op het pad terug te krijgen.... Nu het resultaat nog op de reünie!

Nadat we geconstateerd hebben dat zo'n sneeuwveldje inderdaad te gevaarlijk voor ons is – de Oostenrijkers wandelen rustig door, zelfs zonder stok! – keren we om en in restaurant *Türlwandhütte* drinken we thee/koffie op het terras, waar een alpenkauw (rode poten/gele snavel) probeert wat van de Kuchen mee te pikken. Het dienstertje verjaagt hem, bang voor overlast voor haar gasten. Intussen zijn er al heel wat foto's gemaakt van de besneeuwde bergtoppen, prachtig afstekend tegen de staalblauwe hemel.

Negenbladige tandveldkers

We kuleren verder over een pad langs een kleurige helling met gele paardenhoefklaver, paarse alpensteentijm, blauwe vleugeltjesbloem, witte *Dryas octopétala*, roze rozenkransje, blauwe kogelbloem en de beide diepblauwe gentianen *verna* en *Clusii*.

Er komt een auto met aanhangwagen aangereden, waaruit twee zwarte kalveren worden uitgelaten die onmiddellijk met luid geloei begroet worden door hun in de wei staande, bruinbont gevlekte soortgenoten (foto's natuurlijk). Een soortgelijke begroeting hadden we ook al eens van paarden meegemaakt..

Ons volgende doel is de Brandalm, waar we omstreeks 13.00 uur arriveren. Het terras zit vol, maar we kunnen er nog bij op de wegens het vocht met dekens bedekte banken. De karnemelk wordt hier in bierpullen van een halve liter geserveerd, wel een hele plons. Allemaal heel gezellig en net niet te warm op dat terras, maar we moeten verder. Een driekleurig viooltje valt mij op. Henk maakt ons attent op het van brons en koper vervaardigde Denkmal. In een groot boek staan de namen van alle bergbeklimmers die hier sedert 1879 omgekomen zijn: "Zur Erinnerung an die im Dachsteingebiet verunglückten Bergsteiger." Even verderop is nog een gedenksteen, voor een beroemde skiër die hier in de dertiger jaren uit de bocht gevlogen is.

Langs ons pad staan diverse informatieborden met teveel tekst om in je op te nemen, laat staan over te schrijven. Maar één verhaal is toch wel de moeite van het vermelden waard, namelijk over de gevolgen van de komst van de toeristen voor het leven van de plaatselijke bevolking. B.v. de eerste (rijke) toeristen kwamen met hun dienstmeisjes en wilden de door hun eigen personeel gekookte maaltijd om 12 uur verorberen. Dat betekende dat de boerinnen verplicht waren hun keukens af te staan en hun eigen etenstijd met een uur te vervroegen. En de kinderen, die extra netjes werden aangekleed, moesten 's morgens op weg naar school heel stil zijn, want zo vroeg slapen de gasten nog en die mochten vooral niet wakker gemaakt worden. Om dezelfde reden werd de haan opgesloten en werd de bij het huis staande koe van zijn bel ontdaan!

Touristen kommen

Die ersten Gäste die in Ramsau kamen, mussten noch zu Fuss von Schladming in die Ramsau wandern. Damit sie Ausblick auf die Dachstein Südwände und die Schladminger Tauern hatten, wurden Zimmer ausgebaut, Fenster vergrößert, Nachtkästchen und neue Betten gezimmert, Waschschüsseln aufgestellt und die harten Strohsäcke durch Schafwollpolster ersetzt. Um auf die "Fremden" Eindruck zu machen, wurden die Kinder schön angezogen und der Bauer holte mit dem Ochsenwagen das Gepäck vom Schladminger Bahnhof.

Vieles änderte sich im Leben der Ramsauer. Hätte man bisher um 12 Uhr zu Mittag gegessen, war das nun nicht mehr möglich, denn die Gäste (die oft ihre Dienstmädchen mithatten) wollten selbst zu dieser Zeit ihr Essen am Herd zubereiten. Die Bauernmahlzeit wurde daher auf 11 Uhr vorverlegt. Die "Heimkuh" durfte keine Glocke mehr tragen, der Hahn wurde in die Truhe gesperrt und die Kinder mussten ganz leise sein, um die Gäste nicht zu wecken.

Schutzhütten wurden gebaut, (z.B. Austriahütte 1880, Guttenberghaus 1915, Südwandhütte 1925) und Wege markiert, um dem Ansturm von bergbegeisterten Touristen gerecht zu werden. 1908-1909 wurde die Serpentinstrasse nach Schladming neu angelegt und im Laufe der Jahre ausgebaut. 1953 wurde der erste Schlepplift in Kulm in Betrieb

Dwergalpenroos

genommen.

Am Beginn der Sechzigerjahre begann man mit dem Bau der Dachsteinstrasse und 1969 fuhren die ersten Gäste mit der Dachstein-Südwandbahn in 8 Minuten hinauf zum Hunerkogel.

Tekering: Liesbeth de Kl.

We zakken verder af langs een pad dat ons was aangekondigd als oninteressant, omdat de bermen bedorven zouden zijn door bulldozers. Dat viel erg mee, de eerste pionierplanten laten zich alweer zien. In het gruis langs de weg een eenzaam rood kapje: een Zwartwordende wasplaat, naast de reusachtige zadelzwammen in de esdoorns (*Acer montana*) een van de weinige paddestoelen die we tijdens deze vakantie op naam gebracht hebben. Een ander fenomeen dat onze bewondering wekt is het haarmos met scherend zonlicht over de huikjes. We zien in een flits een merelachtige vogel met witte stuit: dat moet een notenkraker zijn!

Miep maakt ons attent op een paar langs de weg staande miezepieterige plantjes; 's avonds kunnen we er niets anders van maken dan koraalwortel. Op een volgend informatiebord wordt het ontstaan van de aarde weergegeven op een klok. Zo beschouwd is de mens pas om 11.59.59 uur op aarde verschenen! En zie wat hij in die korte spanne tijds heeft bereikt, resp. bedorven. Hannie maakt er een dia van. Misschien is dat een van de 200 die ze tijdens de reünie zal vertonen.

Tot onze schrik moeten we constateren dat men bij dit mooie weer is beginnen te maaien. Onze vakantieperiode was goed gekozen en dat we het met het weer niet altijd getroffen hebben, daar heeft niemand schuld aan.

De groep valt langzamerhand in plukjes uiteen. Op een plek waar hij tot nu toe alleen gehoord is zien Miep en ik een goudvink. Een gouden slot van een dag met een sterretje!

Nels Schmidt

Woensdag 13 juni

Het ontbijt wordt ietwat in mineur genuttigd, want het grote maaien is begonnen. Met de taxibusjes gaan we naar Krin en beginnen vandaar onze tocht richting Schladming. En ja hoor, daar is hij weer n.l. *Peucedanum ostruthium* met z'n grove bladeren en witte schermen. De *Polygonatum verticillatum* bloeit uitbundig.

We bekijken de *Knautia* met 4-slipplige bloempjes; de *Scabiosa* heeft een 5-slipplig bloempje. De beuken, in de bosrand, zijn door het vele mos op hun stammen bijna niet als zodanig te herkennen. Opeens springt er een vuurwants weg, vlak bij een *Bupthalmum salicifolium*, Gemeines Rindsauge. Hannie waagt zich in het weiland om een *Veratrum album* te fotograferen. Hopelijk komt er geen boze boer.

Een mooi 'blauwtje' op een ratelaar trekt onze aandacht. Maar dan is er die vogelnestorchis; of is het toch een bremraap???? hé, hé . . .

De geitenbaard, bij ons ook erg bekend als tuinplant, staat in knop. Nog steeds gaat het licht stijgend omhoog. Links van de weg kijken we niet, want daar is alles gemaaid. De boer is druk bezig het gras machinaal te keren en in rijen te leggen. Direct daarna verschijnt er een andere machine die alles in pakken weer op het land deponert. Van de voorheen zo prachtige bloemenwei is niets meer over. Op een met houtsnijwerk versierd bord lezen we: "Herzlich Willkommen! Mitten in der freien Natur erstreckt sich der Rössingerhof umgeben von Wiesen und Wäldern." Dat klopt. Links van ons de nu veelal kale weilanden en rechts het bos met z'n mooie planten.

In de verte klinkt het geluid van een koeienbel, maar ook horen we een Zwarte mees. De *Campanula cochleariifolia*, het elfenvingerhoedje, zullen we wel niet meer in bloei zien. Langzaam 'kruipen' we langs de Blauwe monnikskap, Kleine pimpernel, een

bloeiende bergcentaurie en wéér een vogelnestorchis. De *Tofieldia* is op z'n mooist. De harige scheefkelk – *Arabis hirsutum* – staat er bescheiden bij. Oh, en dan is er de *Senecio* die ons steeds achtervolgt. Welke o welke is het????

Henk maant ons tot doorlopen, anders komen we in tijdnood. Maar ren maar eens als je *Laserpitium siler* ziet en en . . . De

Kallbach ruist rechts van ons en is bezaaid met prachtig bemoste stenen. Ook staat er veenpluis. Bij Gasthof Burgstaller houden sommigen een koffiestop op het terras. Anderen picknicken in het gras en Nels nestelt zich in de "Felderhofstoel". We zien er voor het eerst de *Gentianella campestris*. Bets, die een stuk koek op haar rugzak legt, ziet opeens dat een zwarte kip er zich aan te goed doet; en dat is écht niet de bedoeling. De kruimeltjes, dié zijn voor haar! Hé, kikkervisjes in een grote 'vijver'. Onder hoge fijnsparren staan bloeiende Gele monnikskappen. De *Picea abies* kan volgens Henk wel 40 m. hoog worden. Ze levert het gewone vurenhout. Vroeger werden de stammen gebruikt voor scheepsmasten. Nog even een mooie verrassing, n.l. het Bleek bosvogeltje en *Salvia glutinosa*.

Alperhaagros

We naderen nu het dorp Weiszenbach met aan het begin een klein kerkje. Boven de deur staat "GELOBT SEI JESUS CHRISTUS". Het is in 1897 'erbaut' en 'renoviert' in 1996/1997.

Op het terras van het Dorfcafé gebruiken we onze lunch. Van hieruit gaan 8 mensen met een taxibusje naar Ramsau. De andere 7 lopen in snelle pas zo'n 7 km om de bus te halen. 't Is een mooie tocht. De Weiszenbach ruist en bruist en is wittig van het kalkgesteente alom. Onderweg zien we torenkruid dat dwars door de lattenspleten van een bank groeit. We nemen de Spazierweg Bimberg über Flutzerhöf. Lopend evenwijdig aan de rivier de Enns genieten we van een prachtig panorama. Haastig door het bos

stappend klinkt op eens de roep: "Hé, rode bosvogeltjes!"
 Wat een verrassing! Begeleid door krekkelzang komen we
 langs het lam van het bloemencorso van zondag en
 bereiken we Leitenmüllerhof, waar Henk een taxi belt.
 Want voor de bus zijn we net te laat.
 Maar wat een fijne dag!

Liesbeth de Bokx

Donderdag 14 juni

Vandaag is het Frohnleichnam (= Sacramentsdag, zegt
 Jo, en die kan het weten), een vrije dag in Oostenrijk.
 Ook wij hebben vandaag een vrije dag en het regent
 bakken uit de hemel! De winkels zijn
 gesloten, dus vandaag geen brood of andere eetbare
 zaken. "Dan maar koffie met gebak" is de laconieke
 reactie van Hannie.

Omdat Hannie het eerder met de groep gevonden
 waterdrieblad wil fotograferen, gaan we om 9.30 uur ondanks de regen toch op stap in de richting van de
 Dachsteinstrasse. Ik heb me daar eigenlijk niet op gekleed, heb alleen de paraplu op en word dus al gauw
 drijfnat. We lopen langs de grote weg en direct al moet de eerste de beste rode klaver met regendruppels
 door Hannie vereeuwigd worden. Bij de Dachsteinstrasse steken we over en lopen over een graspad naar de
 bosrand; het gras is kleetsnat, zodat mijn schoenen en jeans in een mum van tijd doorweekt zijn. Toch
 genieten we van de flora: bergnachtsorchis, Campanula barbata, het blad van alpensla en de Doronicum
 austriacum, die begint te bloeien.

Het waterdrieblad blijkt al over zijn hoogtepunt heen te
 zijn, maar Hannie doet toch haar uiterste best er nog
 iets van te maken; we zoeken het mooiste
 moeraskartelblad om te fotograferen en vinden ook
 wateraardbei. Voor mij is dit alles nieuw, want ik heb de
 wandeling met de groep niet meegemaakt. Als we al
 niet nat geworden waren door de regen, dan gebeurde
 dat hier wel, want we raken verzeild in een moerasje,
 maar alla het kwaad is toch al geschied.

In een klein café drinken we koffie, inderdaad met
 gebak, resp. Sacher- en Käsetorte. Dan lopen we
 langzaam terug via de Tannenweg, waar Hannie zich
 nog met groot enthousiasme wijdt aan groepen
 bospaardenstaarten met druppeltjes. Het alpenvetblad,
 dat ik al eerder op een helling aan het eind van deze
 wandeling had gezien, bloeit nu veel mooier en we
 maken er beiden opnamen van. Hannie eerst met grote
 tegenzin, want de bloemen zijn bedekt met een net van
 touw om Rutschen tegen te gaan, en dat kun je dus
 geen natuur meer noemen, maar het geeft best een
 leuk effect.

Thuis gekomen gaan we natuurlijk douchen en zien dat
 de bergschoenen weer droog worden. Mijn verzoek bij
 de receptie om oude kranten wordt met onbegrip
 ontvangen; ik krijg wat glimmende reclamefolders mee! WC-papier zuigt het vocht beter op, gelukkig.

Nels (op verzoek van Hannie, omdat ze geen verslag van 14 juni heeft gekregen).

Moeras (heide) kartelblad
 Tekening: Ada

Eenbloemig wintergroen

Vrijdag 15 juni

Na regen komt zonneschijn en na zóveel regen gisteren kon het niet anders: vandaag een strakblauwe lucht met later op de dag van die bolle witte wolken: een echt Hollandse lucht dus boven een echt Oostenrijks landschap.

De reis ging via de Ochsenhütte naar de Sonnenalm. We gingen met de bus naar de Dachsteinstrasse. Daar namen we de Tannenweg. Al snel werd er weer gediscussieerd over welke plant dat wel zou zijn. Ook was er een jonge tonderzwam. Voor het eerst deze reis zag ik *Saxifraga rotundifolia* met die rode stipjes op zijn kroonblaadjes.

Bets was helemaal gelukkig, want hier was ze in de winter vele keren geweest met Langlaufen.

Gelukkig was hier nog niet gemaaid. Eerst kwamen we langs een verstild meertje met vochtminnende planten zoals snavelzegge en beekpunge. Vervolgens de Drei Birken Hütte met een schattig rotstuintje. Toen kwam er een houtzagerij, waar vroeger een watermolen gestaan had. Op de wegwijzer konden we lezen dat we na 50 minuten bij de Ochsenhütte zouden zijn. En ja hoor, we deden er precies 2 uur over. Het was dan ook zo'n heerlijk bospad. Voor mij interessante planten waren:

Campanula barbata, een prachtige pol Eenbloemig wintergroen, Verspreidbladig goudveil en een platmos. Weinig orchideeën. Alleen één keer een bergnachtorchis. Helemaal nieuw voor mij was het algemene *Homogyne alpina*. Die had ik altijd voor een fijnstraal aangezien.

Vlak voor het restaurant stond een stobbe vol met stobbezwanmetjes. Op het terras was het goed toeven. Prachtig uitzicht.

Om 12.30 u. gingen we op weg naar de Sonnenalm. De Oostenrijkse kaarten zijn lang niet zo nauwkeurig als b.v. de Zwitserse. Uiteindelijk besloten we maar naar de Helseralm te gaan. Die was dichterbij (of lager) dan de Sonnenalm.

In een plas op de weg zwommen heel wat kikkervisjes. 't Zou voor hen te hopen zijn dat het veel zou blijven regenen. Wist moeder kikker dat het wel goed zou komen of was ze wat al te optimistisch geweest? Wat mij opviel was dat - net als in Nederland - de kapvlakten vol stonden met adelaarsvarens. En er stonden hele hellingen vol jonge sparretjes met lichtgroene groeipuntjes. Boompjes van nog geen 20 cm. deden dapper mee. Langs de kant groeide veel *Luzula luzuloïdes*, een veldbies dus. Eigenlijk was het maar een saai bos.

Waar we linksaf een smal paadje namen, kwamen 2 merries met hun veulen het pad af. Helemaal niet bang. Ze werden vast vaak gevoerd, want onze rugzakken werden verlangend besnuffeld.

Dat paadje was trouwens niet gemakkelijk maar wel met mooie uitzichtpunten en langs de helling grote vleugeltjesbloemen. Aan het eind stond een bordje met het opschrift: 'idyllischer weg'. En toen bleek dat we toch op weg waren naar de Sonnenalm. Er stonden 3 bespannen wagens en de inzittenden werden weer op de bekende manier aangenaam bezig gehouden door de accordeonspeler. We konden kiezen: hier een taxi bestellen of 5 km. verder de schoolbus pakken. Iedereen ging lopen. Van de plantengroei kan ik alleen maar zeggen dat er veel vogelnestjes groeiden.

Bij de bushalte wachtten we tevergeefs op de bus. Die rijdt alleen maar als er school is. Op deze vrijdag - na een feestdag - dus kennelijk niet. Dan toch maar een taxi bellen om thuis te komen, terwijl 7 sportievelingen helemaal naar Ort liepen.

Tekening: Liesbeth de Kl.

An

Zaterdag 16 juni

Helaas helaas de laatste dag.....

Na het ontbijt de koffers sluiten, die al gepakt, maar nog open staan voor de laatste spullen, en op de gang zetten (ach maar meteen naar de trap rollen). Om tien uur moeten we van de kamer zijn - denken we. Dan bemerk ik een lichte consternatie en verbaasde uitroepen op de eerste verdieping.

We zouden de kamers kunnen gebruiken tot we 's avonds vertrekken? Bij navraag blijkt dat juist: er zal pas 's zondags geïmagineerd worden.

Geweldig!, alleen, eigenaardig dat dat gister al niet gezegd is. Maar goed, koffers dus weer terug naar de kamer. Even 10 uur staan we klaar voor de laatste wandeling. Een lichte, een afscheidsronde over het lange Ramsauplateau.

We gaan met ons achten: Joukje en Anneke, Liesbeth K, Miep, Jo, Hannie. Henk en ik, het pad achter Mayer omhoog naar de Panoramaweg.

Bij de Stierergraben gaan we omhoog en daarna rechtsaf langs de Gruberstube en de Flugschule en de boerderij met de enorme lindeboom. Hannie wil de pluizebollen van de gele morgenster fotograferen en wordt met haar hele hebben en houden tussen het draad door geholpen. Dat lukt wel.

Maar later komt er een heel vriendelijke Siamese poes de gemaaide helling af op weg naar een ander gemaaid veld met blootgelegde muizenholletjes, waar het zo heerlijk naar muis ruikt. "Fotograferen!" denkt Hannie. "Je doet maar" denkt de poes, "maar voor poseren heb ik echt geen tijd hoor. 't is jachtijd!" Dus statief verplaatsen, instellen.. Nou hé, kat! Statief verplaatsen, instellen ... Hé, blijf nou eens zitten! Statief verplaatsen. En toen een overduidelijke "Nou dán niet! - beweging van Hannie.

Tekening: Ada

Het voor ons ook nieuwe pad langs de

Feistererbach is schitterend, aan beide kanten bezaaid met kerstrozen en Stinkende bossla. Hier en daar staan nog majestueuze beuken met voor ons vreemd ruwe stammen, die ook met korstmossen begroeid zijn. Vroeger moeten in die Ramsau vele beuken gestaan hebben gezien de naam Buchenweg, maar vrijwel alle beukenhout zal wel gebruikt zijn. Het pad is wel een echte "Wurzelsteig", zodat je goed naar je voeten moet kijken. Ineens buigt het naar links naar de beek en gaan we een bruggetje over. De stroom meandert hier sterk en er zijn kiezelbanken en verderop een klein stuwte.

"Zo moeten we ons de Grensmaas later voorstellen", zegt Henk. Zou dat echt? Ik zou alle bloemen van hier er ook graag bij terug willen!

Op een gegeven moment opent het pad zich naar een kleine grashelling en zien we een heel oud boerderijcomplex, een Bauernwirtschaft, die als zodanig niet meer in gebruik is, maar nog wel enigszins wordt onderhouden en gebruikt.

In de lege stal staan nog alle oude werktuigen en gereedschappen, en er staan fleurig bloeiende geraniums vóór de ramen. Binnen staan tafels met een kleedje er over, banken en een kist ...?

Ik kan het op mijn tenen staand en langs de geraniums kijkend niet goed zien; het is vrij donker binnen. Het geheel met stallen, schuren en het bakhuisje staat onder Monumentenzorg, en je kunt er in op aanvraag. Dat doen we uiteraard niet; we nemen alleen foto's en gaan dan verder naar Kampstüberl waar we buiten wat drinken en/of eten.

Dan lopen we verder langs de weg met prachtige kleurige lage bloemenrandjes in roze, geel, wit, blauw en paars (Niets schiet er boven uit dat je zou moeten uittrekken of afknippen!) Bij Percht, waar ook een groot en donker oud houten boerenhuis staat wordt er naast een nieuw gebouw met veel wit pleisterwerk en hout, dat nog licht hazelnootkleurig is. Wat een tegenstelling!

We steken de weg over en door nu gemaaid hooiland naar de Hofrat Gruberweg langs de Ramsaubach. We zien nog prachtige dotterveldjes in bloei. Als er te veel bosopslag komt, zullen die wegens lichtgebrek verdwijnen. Hoe vaak ik dit pad ook loop, zomer of winter, het blijft een feest!

In de buurt van Hotel Post gekomen zien we ineens bekenden die ook nooit genoeg van de bloemen en planten krijgen: Cor, Bets, Jeanne, Koos, Liesbeth de B. In kleine groepjes lopen we verder langs de Philosophenweg.

Tekening: Ada

Bijna bij de springschans gekomen zie ik dat de lift gaat. Er wordt gesprongen en we blijven een poosje kijken. Wat een jonge jongens nog die daar met doodsverachting naar beneden vliegen en op hun hurken over het gras uitglijden.

Af en toe wordt de kunstmat met water bespoten.

Na en tijdje gaan we weer verder, we hebben nog een paar uur "zoek te brengen". De opties zijn nog even op bed liggen, op het balkon zitten (alleen aan de voorzijde), of op het terras dat nog niet open is, omdat de stoelen niet afgenomen zijn, zwemmen en nog weer een keer een stukje Panoramaweg lopen om alleen afscheid te nemen van alle moois - zoals Jo doet.

Ik ga zwemmen, maar houd onderweg eerst nog een lange samenspraak met een putter in een boompje iets boven me. Helaas brengen we het niet verder dan een herhaald "huiet, huiet", en uiteindelijk vliegt hij een paar bomen verder.

Tegen zessen is iedereen welgemoed, opgefrist niet te moe beneden voor de niet te overdadige maaltijd die ons goed smaakt. Joukje verrast ons met een speech waarin ze van een ieder wat bijzonders te zeggen heeft en overhandigt ons een enveloppe met inhoud waar ik verlegen van word. We bedanken elkaar over en weer.. Ik denk dat het heel belangrijk is om te bedanken en niet vanzelfsprekend te aanvaarden wat wel vanzelfsprekend is aan de kant van de gever. Geven en ontvangen zijn twee kanten van hetzelfde en dankbaarheid is een

verenigend gevoel, warm en tevreden, en daarmee kijken we terug op deze dagen. Achteraf vond ik het ook heel gemakkelijk, makkelijker dan we van te voren dachten! (Stel je voor dat het andersom was!).

Tot onze verrassing krijgen we nog een klein afscheidsdrankje van Herr Prugger, die ons met zijn vrouw ten afscheid komt groeten en goede reis wensen en Frau Monica neemt de enveloppe voor het personeel in ontvangst. Het "wir bedanken uns" gaat nog even over en weer, dan gaan de koffers, die al beneden stonden de bus in en wij ook. Om kwart over 7 rijden we met om de beurt een van de twee jonge chauffeurs aan het stuur (eerst) richting Filzmoos

Het eerste stuk tot de Dachtsteinstrasse kennen we, dan draaien we via een andere weg dan heen richting Eben im Pongau. Er komt een flinke onweersbui opzetten met loodgrijze wolken en windvlagen die de boomkruinen doet zwiepen. Fascinerend! Wij zitten goed. Later, in het dal, beneemt de op de ruiten striemende regen ons het uitzicht en weten we niet precies meer waar we zijn.

Ook weet ik niet welk kasteel we later zo hoog op een rots zien liggen. Gelukkig hoeven we er niet naar toe te klimmen en rijden we kalmjes verder. Het is zeer rustig op de weg om deze tijd.

Iedereen heeft het zich weer gemakkelijk gemaakt met twee stoelen voor zichzelf en de handbagage.

Sommigen doezelen wat. Liesbeth en ik genieten van de ondergaande zon boven de Chiemsee. Hier is me helemaal niet opgevallen hoe groot die is. Het is heel ontspannen het landschap in de vallende schemering zo aan je voorbij te zien trekken en ook al slaap je dan niet als in een bed toch is het voor één nacht helemaal niet zo erg om niet genoeg te slapen. Nog een lange stop bij een Raststätte en dan gaan we de nacht weer in, met nog wel een paar heel korte stops voor de chauffeurswissel. Voor we het weten is het licht en rijden we in de Nord-Rheinische laagvlakte. Vreemd hoor, zonder bergen en zonder bloemen, deze zondagmorgen 17 juni. We ontbijten en dan komen de eersten al afscheid nemen. Nels, Cor, Koos, Bets, Hannie en Liesbeth de B. verlaten ons in Arnhem, nu we zowat een uur eerder vertrokken zijn dan vermeld stond op

Tekening: Ada

de voucher, ook bijna anderhalf uur eerder dan gedacht. Het is overal nog zondagsmorgensvroeg-stil. Omstreeks 8 uur zijn we dan ook al in Utrecht, waar de roltrap het wéér of nóg niet doet (schande NS) en waar we afscheid nemen van Jo, An, Miep, Jeanne en Liesbeth K., en alle tijd hebben An te helpen met de bagage naar boven te brengen. Dan gaan alleen Anneke en Joukje en wij nog verder naar station Eindhoven.

Eindhoven, einde - reis, Nederweert - Eind.

Het laatste eindje dus samen én alleen.

Bijna thuis en wéér wachten op een treintaxi.

Half 11 rijden we de inrit op en betreden een tuin die bijna drie weken verlaten is geweest en de sfeer heeft van een geheime tuin.

De witte klimroos naast de serre bloeit uitbundig en strooit witte blaadjes als we de deur openen.

Daarover stappen we naar binnen.

Ada Verheij - Vogelzang

Toespraak van Joukje bij het overhandigen van de enveloppe met inhoud:

Ada, Henk, hartelijk dank voor de leiding van deze grandioze reis!!

Ada

Niet alleen de reis leiden, meteen 'n cursus verloskunde: Als Hebamme heeft ze toch zeker 40 hopvlindereitjes op de wereld geholpen.

An

Voor veel dingen zorgend, veel plaatjes schieten en toch nog eigenlijk te veel doen.

Anneke

In ons gezin Tantan, haar lach klinkt de hele dag. Ze is nooit om 'n praatje verlegen.

Bets

Wat genieten we toch, ee Bets!
Wat 'n dag weer, eell

Koos

In d'r element tussen bloemen en planten; 's avonds duikt ze 't hemelbed in.

Cor,

Onze dappere Cor! Ze loopt 1½ keer 't aantal stappen met d'r korte beentjes.

Hannie

Ze is gek op druppeltjes en die kregen we genoeg!! Druppels: dat wordt het thema van de nieuwe serie dia's. We verlangen naar 8 september.

Henk

Achter, voor en overal, met zevenmijlslaarzen. 't Korte broekje heeft voor Bruine benen gezorgd.

Tekening: Liesbeth de Kl.

Jeanne

Houdt van het Alpenland. Heerlijk op je eentje omhoog om van de Dachstein te genieten "Elk nadeel heb ze voordeel".

Jo

Genieten, alles in steno opnemen en 's avonds uitwerken. De hele tas wordt uitgespit, alle zakken omgekeerd: Je snapt 't al: de parac..... Uit de laatste zak.

Liesbeth de B.

De hele vakantie jubelen! En samen met Koos in 't hemelbed. Wat dacht je wat!

Liesbeth K.

Toen ik in 't verre verleden met de 6^e klas naar 't schoolzwemmen ging, zeiden de kinderen "Juf is net 'n meiske". Bij Liesbeth in 't zwembad kun je dat ook zeggen "net 'n meiske". Geen wonder, dat der Franz van dat meiske gecharmeerd was.

Miep

't Ijsbakje voor de planten; determineren 's avonds. De kwinkslagen zijn raak. Lopen kan ze als 'n kievit.

Nels

Heeft 'n groot warm hart, niet alleen voor de natuur, ook voor 'n mens die ze kan helpen.

Hartelijk dank voor de fijne vakantie!

Vogelwaarnemingen

Buizerd

Torenvalk

een snelle uil (waarneming van Henk)

Raaf

Kraai

Dole of Alpenkauw

Houtduif

Vlaamse gaai

Notenkraker

Boomklever

Groene specht

Grote bonte specht

Kleine bonte specht

Zwarte specht

Huiszwaluw

Boerenzwaluw

Boomkruiper

Tapuit (Henk)

Spreeuw

Merel

Zanglijster

Grote lijster

Beflijster

Kramsvogel

Koekoek

Waterspreeuw

Winterkoning

Roodborstje

Tjiftjaf

Fitis

Heggemus

Braamsluiper

Grauwe vliegenvanger

Bonte vliegenvanger

Zwartkop

Tuinfluit

Fluiter

Goudhaantje

Graspieper

Boompleper

Boomleeuwerik

Witte kwikstaart

Gele kwikstaart

Grote gele kwikstaart

Sijsje

Kneutje

Geelgors

Zwarte roodstaart

Gekraagde roodstaart

Staartmees

Zwarte mees

Koolmees

Pimpelmees

Glanskopmees

Matkopmees

Kuifmees

Huismus

Vink

Groenling

Putter

Goudvink

Europese kanarie

Zoogdieren

Eekhoorn
Haas
Vleermuis
dode Mol?
Alpenmarmotten - alleen gehoord

Amfibieën

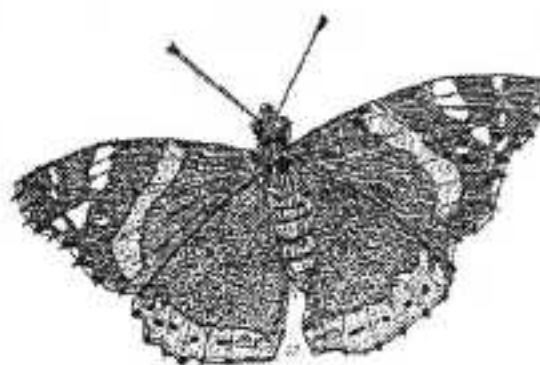
Alpensalamander (2 exemplaren) –
Salamandra atra
dode Pad
Kikker - of paddenlarven

Vissen

Forellen

Dagvlinders

Berg geaderd witje vr.	<i>Pieris bryoniae</i>
Kleine vuurvliinder	<i>Lycaena phlaeas</i>
Atalanta	<i>Vanessa atalanta</i>
Bruin blauwtje	<i>Aricia agestis</i>
Bruin dikkopje	<i>Erynnis tages</i>
Bont dikkopje	<i>Carterocephalus palaemon</i>
Groot dikkopje	<i>Ochlodes venata</i>
Aardbeiddikkopje	<i>Pyrgus malvae</i>
Voorjaarserebia	<i>Erebia medusa</i>
Kleine vos	<i>Aglais urticae</i>
Oranjetip	<i>Anthocharis cardamines</i>
Klein koolwitje vr.	<i>Pieris rapae</i>
Bont zandoogje	<i>Pararge aegeria</i>

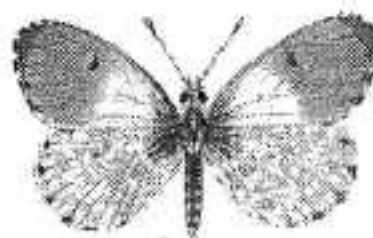
Atalanta
tekening: Hannie Joziaste

Overdag vliegende nachtvlinders

Bruine daguil	<i>Euclidia glyphica</i>
Gerande spanner	<i>Lomaspilis marginata</i>
Bruine alpenspanner	<i>Psodas quadrifaria</i>
Gammauil	<i>Autographa gamma</i>
Kolibrievliinder	<i>Macroglossum stellatarum</i>
Hopvlinder vr.	<i>Hepialus humuli</i> (eitjes legend)
Witte tijger (Arctiidae)	<i>Spilosoma lubricipeda</i>

Icarusblauwtje

Oranjetipje

Plantenlijst (dagelijks)

2 juni Verkenningronde

Aardbei grote bos-
Adderwortel
Bossia stinkende
Boterbloem scherpe
Fluitenkruid
Heggewikke
Kervel roomse
Klaver rode
Klaver witte
Klokje weide
Koekoeksbloem dag
Margriet
Mierik
Morgenster gele
Morgenster Oosterse
Nagelkruid knikkend
Ooievaarsbek beemd
Ooievaarsbek donkere
Paardebloem spec.
Rabelaar kleine
Roldklaver gewone
Sreepzaad oranje(?)
Vrouwenmantel (Gewone?)
Walstro glad
Wederik bos
Weegbree ruige
Wikke vogel
Zenegroen kruipend
Zilverschoon
Zuring veld

3 juni Philosophenweg
Kulm

Etagebos
Gifbes zwarte
Aardbei grote bos-
Beekpunge
Bosbes rode
Christoffelkruid
Dalkruid
Driehoeksvaren gebogen
Eenbes
Ereprijs gewone
Heelkruid
Hengel
Hoefblad alpen
Hoefblad wit
Kartelblad heide
Keverorchis grote
Madeliefje ("alpen")
Raket gewimperde
Salomonszegel krans
Schubwortel bleke
Steenraket gewone
Valeriaan ("berg")
Valeriaan ("drieblad")
Veenbies spec.
Veldkers bittere
Viooltje driekleurig
Vleugeltjesbloem bittere
Vleugeltjesbloem roze
Vleugeltjesbloem
bweekleurige
Walstro spec.
Wederik bos
Wintergroen eenbloemig
Wolfsklauw stekende

Begonnen rond de kerk.

Geranium sylvaticum
Helleboris

Fragaria moschata
Pogononum bistorta
Aposeris foetida
Ranunculus acris
Arcthriscus sylvestris
Vicia sepium
Myrrhis odorata
Trifolium pratense
Trifolium repens
Campanula patula
Silene dioica
Leucanthemum vulgare
Armoracia rusticana
Trogoopogon pratensis subsp.pratensis
Trogoopogon pratensis subsp.orientalis
Geum rivale
Geranium pratense
Geranium phaeum
Taraxacum spec.
Rhinanthus minor
Lotus corniculatus
Crepis aurea
Alchimilla (xanthochlora?)
Galium mollugo
Lysimachia nemorum
Plantago media
Vicia cracca
Ajuga reptans
Potentilla anserina
Rumex acetosa

Panoramaweg Kirchenwirt

Erica carnea
Viola biflora

Fragaria moschata
Veronica beccabunga
Vaccinium vitis-idaea
Actaea spicata
Malanthemum bifolium
Gymnocarpium dryopteris
Paris quadrifolia
Veronica chamaedrys
Sanicula europaea
Melampyrum pratense
Petasites paradoxus
Petasites albus
Pedicularis sylvatica
Listera ovata
Aster bellidiastrum
Arabis ciliata
Polygonatum verticillatum
Lathraea squamaria
Erysimum cheiranthoides
Valeriana montana
Valeriana tripteris
Trichophorum alpinum
Cardamine amara
Viola tricolor
Polygala amarella
Polygala calcaria
Polygala chamaebuxus

Galium anisophyllum
Lysimachia nemorum
Moneses uniflora
Lycopodium annotinum

Zegge pil
Zuurbes

4 juni Knechtelhof langs
Griessbach

Baardmos
Akelei wilde
Beekpunge
Berg centauree
Bingelkruid
Bosbes rode
Bosmuur
Bossia stinkende
Braam steen
Brilkruid
Dalkruid
Doderwaad
Dotterbloem
Dovenetel gevleete
Dovenetel gele
Driehoeksvaren spec.
Dubbelloof
Eenbes
Goudveil paarbladig
Goudveil verspreidbladig
Heelkruid
Hoefblad klein
Kamperfoelie rode
Kartelblad moeras
Klaver berg
Klaver rode
Klokje weide
Knautia
Koekoeksbloem avond
Koekoeksbloem echte
Leverbloempje
Longkruid gevleete
Moesdistel
Monnikskap gele
Morgenster gel
Orchis vogelnestje
Parelgras eenbloemig
Rapunzel wit
Rapunzel zwart
Roos spec.
Ruit alpen
Salomonszegel krans
Schubwortel bleke.
Sleutelbloem stengellose
Tijm (alpen steen-)
Trollius europese
Varen muur
Varen smalle beuk
Varen steenbreek
Veenbies (alpen?)
Veldkers bittere
Viooltje tweebloemig
Vleugeltjesbloem "bittere"
Walstro kalk
Walstro spec.
Wateraardbei
Waterdrieblad
Waterdrieblad
Wintergroen eenzijdig
Zonneroosje alpen

Carex pilulifera
Berberis vulgaris

Tansenweg naar Ramsau Ort

Aposeris phoetida
Arabis ciliata
Crepis aurea
Cardamine enneaphylla
Dryas octopetala
Galium pumilum
Gertiana verna
Geranium sylvaticum
Helleborus niger
Salvia glutinosa?
Thesium alpinum

Aquilegia vulgaris
Veronica beccabunga
Centaurea montana
Mercurialis perennis
Vaccinium vitis-idaea
Stellaria nemorum
Aposeris foetida
Rubus saxatilis
Biscutella levigata
Malanthemum bifolium
Veratrum album sf
Caltha palustris
Lamium maculatum
Galeobdolon luteum
Gymnocarpium spec.
Blechnum spicant
Paris quadrifolia
Chrysosplenium oppositifolium
Chrysosplenium alternifolium
Sanicula europaea
Tussilago farfara
Lonicera xylosteum
Pedicularis palustris
Trifolium montanum
Trifolium pratense
Campanula patula
Knautia arvensis
Silene latifolia (Silene pratensis/alba)
Lychnis flos-cuculi
Hepatica triloba
Pulmonaria officinalis
Cirsium ciliatum
Paris quadrifolia
tragopogon pratensis
Neottia nidus-avis
Milica uniflora
Phyteuma spicatum
Phyteuma nigrum
Rosa pendulina
Thalictrum aquilegifolium
Polygonatum verticillatum
Lathraea squamaria
Primula vulgaris
Satureja alpina (Acinos alpinus)
Trollius europaeus
Asplenium ruta-muraria
Thelypteris phegopteris
Asplenium trichomanis
Trichophorum alpinum
Cardamine amara
Viola biflora
Polygala amarella
Galium anisophyllum
Galium pumilum
Potentilla palustris
Menyanthes trifoliata
Menyanthes trifoliata
Orthilia secunda
Helianthemum alpestre

5 juni Kulm, Quelwette

Adderwortel
 Beemdkroon spec.
 Bieslelie
 Boterbloem witte
 Dotterbloem gewone
 Draedrus
 Duist
 Duitzendknoop levendbarend
 Ereprijs gewone
 Ereprijs tijm
 Havikkruid spec.
 Heermoes
 Hoornbloem gewone
 Keverorchis grote
 Klaver rode
 Klokje perzikbladig
 Klokje spec.
 Koekoeksbloem dag
 Koekoeksbloem dag
 Koekoeksbloem echte
 Lidrus
 Maanvaren gelobde
 Margriet
 Muurleeuwenbek
 Nachtorchis groene
 Nagelkruid knikkend
 Ooievaarsbek beemd
 Parnassia
 Pluimzegge
 Primula meel
 Ratelaar kleine
 Rolklaver gewone
 Rus draad
 Salomonszegel krans
 Saxifraga ----
 Streepzaad oranje
 Tormentil
 Trollius Europese
 Valeriaan berg
 Valeriaan kleine
 Valeriaan spec.
 Varierskervel spec.
 Veenpluis
 Veenpluis
 Veldkers bittere
 Vetblad
 Vetblad wit
 Viooltje tweebloemig
 Vleugeltjesbloem gewone
 Vrouwenmantel sl
 Waterdrieblad
 Zegge blauwe
 Zegge pil
 Zegge snavel
 Zegge vio
 Zegge zwarte
 Zenegroen piramide
 Zenegroen spec.
 Zuring veld

6 juni Lodenwalker,

Ros alpenhaag (vrijwel
 zonder doornen)
 Barbarakruid gewoon
 Barbarakruid stijf
 Bingelkruid overblijvend
 Braam steen

5 middags Kutschenfahrt

Saxifraga aizoides
 Tofieldia calyculata
 Persicaria bistorta

 Knautia spec.
 Tofieldia calyculata
 Ranunculus aconitifolius
 Caltha palustris
 Juncus filiformis
 Alopecurus myosuroides
 Polygonum viviparum
 Veronica chamaedrys
 Veronica serpyllifolia
 Hieracium caespitosum
 Equisetum arvense
 Cerastium fontanum ssp. Vulgare
 Listera ovata
 Trifolium pratense
 Campanula persicifolia
 Campanula patula
 Silene dioica
 Silene dioica
 Silene flos-cuculi
 Equisetum palustris
 Botrychium lunaria
 Leucanthemum vulgare
 Cymbalaria muralis
 Coeloglossum viride
 Geum rivale
 Geranium pratense
 Parnassia palustris
 Carex paniculata
 Primula farinosa
 Rhinanthus minor
 Lotus corniculatus
 Juncus filiformis
 Polygonatum verticillatum
 Saxifraga azoide
 Crepis aurea
 Potentilla erecta
 Trollius europaeus
 Valeriana montana
 Valeriana dioica
 Valeriana tripteris
 Peucedanum ostruthium
 Eriophorum angustifolium
 Eriophorum angustifolium
 Cardamine amara
 Pinguicula vulgaris
 Pinguicula alpina
 Viola biflora
 Polygala vulgaris
 Alchemilla sl.
 Menyanthes trifoliata
 Carex panicea
 Carex pilulifera
 Carex rostrata
 Carex pulicaris
 Carex nigra
 Ajuga pyramidalis
 Ajuga genevensis
 Rumex acetosa

Oude molen

Cardamine enneaphyllos
 Dryas octopetala
 Moehringia ciliata

barbarea vulgaris
 Barbarea stricta
 Mercurialis perennis
 Rubus saxatilis

Beekpunge
 Brillkruid
 Clematis spec.
 Dalkruid
 Dovenetel gele
 Eenbes
 Hazelaar
 Heekruid
 Hoefblad wit
 Kaatje haar-in-de-war?????
 Kamperfoelie rode
 Klaver berg
 Klaver rode
 Klaverzuring witte
 Klokje weide
 Knautia
 Knoopkruid
 Koekoeksbloem echte
 Lelie Turkse
 Leverbloempje
 Moesdistel
 Monnikskap gele
 Orchis bergnacht
 Orchis grote kever
 Orchis vogelnest
 meer dan 10
 Paardebloem met
 kenmerkende bladrozet.
 Rapunzel spec.
 Ratelaar harige
 Ratelaar kleine
 Rode bosbes = vossenbes
 Ruit akelei
 Salie Kieverige
 Salie spec.
 Salomonszegel krans
 Selvia spec.
 Silene blaas
 Steentijm berg
 Streepzaad spec.
 Tandveidkers negenbladig

Tormentil
 Trilgras spec.
 Trollius
 Varen muur
 Varen smalle beuk
 Varen steenbroek
 Viooltje bleeksporig
 Viooltje tweebloemig
 Vlas alpen
 Walstro ruw
 Wederik bos
 Wintergroen éénbloemig
 Wolfsmeik amandel
 Wolfsmeik cyprus
 Wondklaver witte
 Zeegroene zegge
 Zegge geelgroene
 Zenegroen kruipend
 Zonneroosje alpen
 Zuurbes

7 jun Via Dachstein
hütte

Wolverlei
 Beekpunge
 Bergvlas alpen
 Beukvaren smalle
 Bossia stinkende
 Dovenetel gevlekte

Veronica beccabunga
 Biscutella laevigata
 Clematis alpina
 Maianthemum bifolium
 Lamium galeopdol
 Paris quadrifolia
 Corylus avellana
 Sanicula europaea
 Petasites albus
 Moehringia muscosa
 Rhinocera xylosteum
 Trifolium montanum
 Trifolium pratense
 Oxalis acetosella
 Campanula patula
 Knautia arvensis
 Centaurea jacea
 Lychnis flos-cuculi
 Lilium margarit
 Hepatica nobilis
 Cirsium oleraceum
 Aconitum vulparia
 Platanthera chlorantha
 Listera ovata
 Neottia nidus-avis

Aposeris foetida

Phyteuma orbiculare
 Rhinanthus alectoridophus
 Rhinanthus minor
 Vaccinium vitis-idaea
 Thalictrum aquilegifolium
 Salvia glutinosa
 Salvia betonifolia
 Polygonatum verticillatum
 Salvia glutinosa
 Silene vulgaris
 Acinos alpinus = Satureja alpina
 Crepis spec.
 Dentaria enneaphylla = Cardamine
 kitaibellii
 Potentilla erecta
 Brisa media
 Trollius europaeus
 Asplenium ruta moraria
 Phegopteris connectilis
 Asplenium trichomanes
 Viola riviniana
 Viola biflora
 Thesium alpinum
 Galium uliginosum
 Lysimachia nemorum
 Moneeses uniflora
 Euphorbia amygdaloides
 Euphorbia cyparissias
 Anthyllis vulneraria
 Carex flacca
 Carex oederi = Carex viridula
 Ajuga reptans
 Helianthemum alpestre
 Berberis

naar beneden,

Arabis ciliata
 Gentiana verna
 Homogyne alpina
 Saxifraga rotundifolia
 Tofieldia calyculata

Arnica montana
 Veronica beccabunga
 Thesium alpinum
 Phegopteris connectilis
 Aposeris foetida
 Lamium maculatum

Framboos
 Ganzerik spec.
 Hengel (oranje onderlip)
 Hengel spec.
 Hertshoel kantig

Hoefblad klein
 Klaver paardenhoef
 Lathyrus veld
 Lelie turkse
 Muurvarentje
 Ooievaarsbek beemd
 Orchis groene nacht
 Roldaver gewone
 Sint-Janskruid
 Sleutelbloem slanke
 Steentijm kleine
 Streepzaad oranje
 Tijm wilde
 Tormentil
 Valeriaan berg
 Valeriaan kleine
 Veldkers bos
 Veldkers bittere
 Vergeet-mij-nietje moeras

Vetkruid dikbladig
 Viooltje bleeksporig bos
 Vleugeltjesbloem bittere
 Weegbree ruige
 Wondklaver
 Zegge pluim
 Zenegroen piramide

Rubus idaeus
Potentilla aurea
Melampyrum spec.
Melampyrum nemorosum
Hypericum maculatum
 ssp. *obtusiusculum* = *H. dubium*
Tussilago farfara
Hippocrepis comosa
Lathyrus pratensis
Lilium marginatum
Asplenium ruta-muraria
Geranium pratense
Coeloglossum viride
Lotus corniculatus
Hypericum perforatum
Primula eliator
Satureja adnosa
Crepis aurea
Thymus serpyllum
Potentilla erecta
Valeriana montana
Valeriana dioica
Cardamine flexuosa
Cardamine amara
Myosotis palustris = *Myosotis scorpioides*
Sedum dasiphylum
Viola riviniana
 ???
Plantago media
Anthyllis vulneraria
Carex paniculata
Ajuga reptans

Adderwortel
 Centaurie grote
 Christoffelkruid
 Cypreswolfsmelk
 Dalkruid
 Egelantier
 Ereprijs "netel"
 Ereprijs gewone
 Ereprijs mannetjes
 Geelhartje
 Heelkruid
 Helmkruid knopig
 Hengel
 Hoombloem
 Judaspenning overblijvende
 Keverorchis grote
 Klokje weide
 Koekoeksbloem avond
 Lelie turkse
 Leverbloempje
 Lijsterbes oostenrijkse
 Meelbes
 Morgenster gele
 Muursta alpen
 Orchis bergnacht
 Orchis grote kever
 Orchis riet
 Paardenstaart bos
 Paardenstaart reuzen
 Pimpemel kleine
 Pimpemel kleine
 Rapunzel witte
 Salomonszegel krans
 Springzaad groot
 Valeriaan rots
 Veldsalie
 Vetblad
 Vlier berg
 Wederik bos
 Weegbree ruige
 Wikke heggen
 Wikke vogel
 Wintergroen éénbloemig
 Zilver schoon
 Zuurbes

Penicaria bistorta
Centaurea scabiosa
Actaea spicata
Euphorbia cyparissias
Maianthemum bifolium
Rosa rubiginosa
Veronica urticifolia
Veronica chamaedrys
Veronica officinalis
Linum catharticum
Saricula europaea
Scrophularia nodosa
Melampyrum pratense
Cerastium alpinum
Lunaria rediviva
Listera ovata
Campanula patula
Silene latifolia ssp. *alba*
Lilium marginatum
Anemone hepatica
Sorbus sil.
Sorbus aria
Tragopogon pratensis
Myosotis muralis sil.
Platanthera chlorantha
Listera ovata
Orchis majalis sil.
Equisetum sylvaticum
Equisetum telmateia
Sanguisorba minor
Sanguisorba minor
Phytolacca spicata
Polygonatum verticillatum
Impatiens noli-tangere
Valeriana ???
Salvia pratensis
Pinguicula vulgaris
Sambucus racemosa ???
Lysimachia nemorum
Plantago media
Vicia sepium
Vicia cracca
Moneses uniflora
Potentilla anserina
Berberis vulgaris

8 juni Rustdag

Arabis ciliata
Asperula taurina
Dentaria enneaphylla
Dryas octopetala
Gentiana verna
Homogyne alpina
Saxifraga aizoides

Rhodotamnus chamaecistus
Thlaspi rotundifolium sil.
Biscutella laevigata
Caltha palustris
Linum catharticum
Tussilago farfara
Cirsium palustre
Pedicularis palustris
Globularia
Linaria alpina sil.
Mentha longifolia
Helleborus niger
Coeloglossum viride
Phragmites australis
Satureja alpina
Viola biflora
Polygala amarella
Polygala chamaebuxus
Alchemilla alpina
Vicia hirsuta
Tetragonolobus vulneraria

9 juni Lodenwalker

Frühlinglauf

Cerastium alpinum
Fragaria moschata
Moehringia muscosa
Prunella grandiflora
Ramischia
Salvia betoniefolia
Saxifraga caesia
Saxifraga caesia
Veratrum album

10 juni Frühlingsfest

Kulmbergründweg

Etage mos

Bosbes rode
 Brave hendrik
 Dalkruid
 Dubbelloof
 Ereprijs tijm
 Ereprijs "bladloze"
 Geelhartje
 Kartelblad moeras
 Koekoeksbloem echte
 Lupine gekweekte
 Orchis bergnacht
 Orchis vogelnestje
 Ossetong
 Rapunzel rondkop
 Ratelaar hange
 Varen steentreek
 Vetblad
 Wintergroen rondbladig

Peucedanum ostruthium
Taxus baccata klempantje
Tofieldia calyculata

Vaccinium vitis-idaea
Chenopodium bonus-henricus
Maianthemum bifolium
Blechnum spicatum
Veronica serpyllifolia
Veronica aphylla
Linum catharticum
Pedicularis palustris
Silene flos-cuculi
Lupinum spec.
Platanthera chlorantha
Neottia nidus-avis
Anchusa officinalis
Phyteuma spec.
Rhinanthus alectorolophus
Asplenium trichomanes
Pinguicula racemosa ???
Pyrola rotundifolia

11 juni Vervolg Kulmberg

Cirsium heterophyllum
Pseudanum ostruthium

Wolfskers Zegroen spec.	<i>Atropa bella-donna</i> <i>Ajuga genevensis</i>	Vetblad Vlier kruid Wederik bos Winde akker Wolfskers Wondkaver Zegroene zegge	<i>Pinguicula vulgaris</i> <i>Sambucus racemosa</i> ?? <i>Lysimachia nemorum</i> <i>Convulvulus arvensis</i> <i>Atropa bella-donna</i> <i>Tetragonolobus vulneraria</i> <i>Carex flacca</i>
<u>12 juni Dachstein</u> <u>SNESUW</u>	Brandalm	<u>14 juni_Vrije dag</u>	
Alpenroos dwerg Beemdkrone spec. Garzerik voorjaar Klein warkruid Klokje spec. Kogelbloem spec. Koraalwortel Kwastjesbloem spec. Rozenkransje roze Vrouwenmantel alpen	<i>Bartia alpina</i> <i>Gentiana clusii</i>	Muur bos	<i>Stellaria nemorum</i>
	<i>Rhodotamnus chamaecistus</i> <i>Knautia spec.</i> <i>Potentilla verna</i> <i>Cuscuta epithymum</i> <i>Campánula barbata</i> <i>Phyteuma spec.</i> <i>Corallorhiza trifida</i> <i>Soldanella pusilla</i> <i>Antennaria spec.</i> <i>Alchimella alpin.</i>	<u>15 juni_Orsien hütte</u>	Sonnenalm <i>Campanula barbata</i> <i>Homogyne alpina</i> <i>Saxifraga rotundifolia</i>
<u>13 juni_Weissenbach</u>		Alpensia Etagebos Platmos Waterkers gele	
	<i>Tofieldia</i> <i>Buphtalmum salicifolium</i> <i>Campanula cochlearifolia</i> <i>Moeringhia muscosa</i> <i>Peucedanum osthrubium</i> <i>Stachys alpinum</i> <i>Veratrum album</i>	Beekpunge Beemdkrone Boterbloem witte Goudveil verspreidbladig Hengel Kruiskruid schaduw Monnikskap gele Orchis bergnacht Orchis weiniekende nacht Veldkers bittere Vleugeltjesbloem spec. Wintergroen éénbloemig Wintergroen rondbladig	<i>Veronica beccabunga</i> <i>Knautia arvensis</i> <i>Ranunculus acronitifolius</i> <i>Chrysosplenium alternifolium</i> <i>Miampyrum pratense</i> <i>Senecio nemorensis</i> <i>Aconitum vulparia</i> <i>Platanthera bifolia</i> <i>Platanthera bifolia subs.bifolia</i> <i>Cardamine amara</i> <i>Polygala vulgaris</i> <i>Moneses uniflora</i> <i>Pyrola rotundifolia</i>
Aardbei grote bos Akelei (purper) Andoom alpen Beemdkrone Betonie bleekgele Bevermel kleine Bosvogeltje bleek Bosvogeltje rood Brikkruid Centauree berg Centauree grootbloem Christoffelkruid Ereprijs mannetjes Espancette Geelhartje Geitenbaard Gentiaan spec. Groensteel Helmiukruid knopig Kamperfoelie alpen Klokje kluwen Klokje weide Klokje"zode" Koelenoog Koekoeksbloem echte Kruidvlier Kruiskruid schaduw Muizenoor Nagelkruid geel Orchis gevlekte Orchis groene nacht Orchis grote kever Orchis vogelnestje Parelgras Pimpemel kleine Rapunzel kogel Rapunzel witte Ruit akelei Salie veld Salomonszegel krans Toorts zwarte Torenkruid Trilgras Trolius Valeriaan berg Varen adelaars Varen steenbreek Veldkers springzaad	<i>Fragaria moschata</i> <i>Aquilegia atrata</i> <i>Stachys alpina</i> <i>Knautia arvensis</i> <i>Stachys alopecuuros</i> <i>Pimpinella saxifraga</i> <i>Cephalanthera damasónium</i> <i>Cephalanthera rubra</i> <i>Biscutella laevigata</i> <i>Centaurea montana</i> <i>Centaurea scabiosa</i> <i>Actaea spicata</i> <i>Veronica officinalis</i> <i>Onobrychis vicifolia</i> <i>Linum catharticum</i> <i>Anuncus dioecus</i> <i>Gentianella germanica</i> <i>Asplenium viride</i> <i>Scrophularia nodosa</i> <i>Lonicera alpigena</i> <i>Campanula glomerata</i> <i>Campanula patula</i> <i>Campanula cochlearifolia</i> <i>Busthalmum</i> <i>Lydhis flos-occuli</i> <i>Sambucus ebulus</i> <i>Senecio fuchii</i> <i>Hieracium pilosella</i> <i>Geum urbanum</i> <i>Dactylorhiza maculata</i> <i>Coeloglossum viride</i> <i>Gymnadenia conopsea</i> <i>Neottia nidus-avis</i> <i>Melica uniflora</i> <i>Sanguisorba minor</i> ??? <i>Phyteuma spicatum</i> <i>Thalictrum aquilegifolium</i> <i>Salvia pratensis</i> <i>Polygonatum verticillatum</i> <i>Verbascum nigrum</i> <i>Arabis glabra</i> <i>Briza media</i> <i>Trollius europaeus</i> <i>Valeriana montana</i> <i>Pteridium aquilinum</i> <i>Asplenium viride</i> <i>Cardamine impatiens</i>	Negenblad Orchis bos Roos alpenhaeg Akelei wide Bosbes blauw Bosbes rood Braum steen Dalkruid Dotterbloem Eentes Heelkruid Kale jonker Kamperfoelie alpen Klaver bochtige Klaver hop Klaver kleine Lathyrus veld Leeuwenbek muur Lelie bie Muur gras Muursla Nagelkruid geel Nagelkruid knikkend Nieskruid spec. Orchis berg nacht Orchis groene nacht Orchis kever Orchis vogelnestje Parelgras Rapunzel rondkop Rapunzel witte Ruit akelei Spirea moeras Trilgras Valeriaan drieblad Varen adelaars Varen muur	<i>Aquilegia vulgaris</i> <i>Vaccinium myrtillus</i> <i>Vaccinium vitis-idaea</i> <i>Rubus saxatilis</i> <i>Malanthemum bifolium</i> <i>Caltha palustris</i> <i>Paris quadrifolia</i> <i>Sanicula europaea</i> <i>Cirsium palustre</i> <i>Lonicera alpigena</i> <i>Trifolium medium</i> <i>Medicago lupulina</i> <i>Trifolium dubium</i> <i>Lathyrus pratensis</i> <i>Cymbalaria muralis</i> <i>Tofieldia calyculata</i> <i>Stellaria graminea</i> <i>Mycelis muralis</i> <i>Geum urbanum</i> <i>Geum rivale</i> <i>Helleborus spec.</i> <i>Platanthera chlorantha</i> <i>Coeloglossum viride</i> <i>Listera ovata</i> <i>Neottia nidus-avis</i> <i>Melica uniflora</i> <i>Phyteuma ???</i> <i>Phyteuma spicata</i> <i>Thalictrum aquilegifolium</i> <i>Filipendula ulmaria</i> <i>Brisa media</i> <i>Valeriana tripteris</i> <i>Pteridium aquilinum</i> <i>Asplenium ruta-muralis</i>

Varen steenbreek
 Veldbies witte
 Veldkers bittere
 Vetblad
 Vleugeltjesbloem alpen
 Zwartsteel

Asplenium trichomanis
Luzula luzuloides
Cardamine amara
Pinguicula vulgaris
Polygala alpestris
Asplenium adiantum-nigrum

Buphthalmum salicifolium
Campanula barbata
Campanula cochlearifolia
Cardamine enneaphylla
Cerastium alpinum
Cirsium heterophyllum
Crepis aurea
Dentaria enneaphylla
Dryas octopetala
Erica carnea
Fragaria moschata
Galium pumilum
Gentiana clusii
Gentiana verna
Geranium sylvaticum

Moerlingia muscosa
Peucedanum ostruthum
Prunella grandiflora
Salvia betoniefolia
Salvia glutinosa?
Saxifraga aizoides
Saxifraga caesia
Saxifraga rotundifolia
Stachys alpinum
Taxus baccata kiemplantje
Thesium alpinum
Tofieldia calyculata
Veratrum album
Viola biflora

Plantenlijst totaalijst

Aposeris phoebida
Arabis ciliata
Asperula taurina
Bartia alpina

Helleborus niger
Homogyne alpina
Moerlingia ciliata
Moerlingia muscosa

Alpensia
 Baardmos
 Etagemos
 Gifbes zwarte
 Negenblad
 Orchis bos
 Platmos
 Rapunzel
 kogel
 Roos alpenhaag vrijwel zonder
 doornen
 Vleugeltjesbloem bittere
 Waterkers gele

Acinos alpinus = *Satureja alpina*
Aconitum vulparia
Actaea spicata
Ajuga genevensis
Ajuga pyramidalis
Ajuga reptans
Achemilla alpina
Alchimella (xanthochlora?)
Alopecurus myosuroides
Anchusa officinalis
Anemone hepatica
Antennaria spec.
Anthriscus sylvestris
Anthyllis vulneraria
Anthyllis vulneraria sl.
Aposeris foetida

Aquilegia atrata
Aquilegia vulgaris
Arabis ciliata
Arabis glabra
Armoracia rusticana
Arnica montana
Anuncus dioicus
Asplenium adiantum-nigrum
Asplenium ruta-muraria
Asplenium trichomanis
Asplenium viride
Aster bellidiflorus
Atropa bella-donna
Barbarea stricta
barbarea vulgaris
Berberis vulgaris
Biscutella laevigata
Blechnum spicant
Botrychium lunaria
Brisa media
Buphthalmum salicifolium
Caltha palustris
Caltha palustris
C. Caltha palustris
Campanula barbata
Campanula cochlearifolia
Campanula glomerata
Campanula patula
Campanula persicifolia

Steertijm berg
 Monnikskap gele
 Christoffelkruid
 Zenegroen spec.
 Zenegroen piramide
 Zenegroen kruipend
 Vrouwenmantel alpen
 Vrouwenmantel (Gewone?)
 Duist
 Ossetong
 Leverbloempje
 Rozenkransje roze
 Fluitenkruid
 Wondklaver witte
 Wondklaver
 Paardebloem met kenmerkende
 bladrozet.
 Akelie (purper)
 Akelie wilde
 Raket gewimperde
 Torenikruid
 Mierik
 Wolverlei
 Geitenbaard
 Zwartsteel
 Varen muur
 Varen steenbreek
 Groensteel
 Madeliefje ("alpen")
 Wolfskers
 Barbarakruid stijf
 Barbarakruid gewoon
 Zuurbes
 Brilkruid
 Dubbelloof
 Maanvaren gelobde
 Trilgras spec.
 Koeienoog
 Dotterbloem gewone
 Dotterbloem
 Dotterbloem
 Klokje spec.
 Klokje "zode"
 Klokje kluisen
 Klokje weide
 Klokje perzikbladig

Cardamine amara
Cardamine flexuosa
Cardamine impatiens
Carex flacca
Carex nigra
Carex oederi = *Carex viridula*
Carex panicea
Carex paniculata
Carex pilulifera
Carex pulicaris
Carex rostrata
Centaurea jacea
Centaurea montana
Centaurea scabiosa
Cephalanthra damasodium
Cephalanthra rubra
Cerastium alpinum
Cerastium fontanum ssp.
 vulgare
Chenopodium bönushenricus
Chrysosplenium alternifolium
Chrysosplenium oppositifolium
Cirsium oleraceum
Cirsium palustre
Clematis alpina
Coeloglossum viride
Convolvulus arvensis
Corallorhiza trifida
Corylus avellana
Crepis aurea
Cuscuta epithimum
Cymbalaria muralis
Dactylorhiza maculata
Dentaria enneaphylla =
Cardamine kitaibellii
Equisetum arvense
Equisetum palustre
Equisetum sylvaticum
Equisetum telmateia
Eriophorum angustifolium
Erysimum cheiranthoides
Euphorbia amygdaloides
Euphorbia cyparissias
Euphorbia cyparissias
Filipendula ulmaria
Fragaria moschata
Galeobdolon luteum
Galium anisophyllum
Galium mollugo
Galium pumilum
Galium uliginosum
Gentianella germanica
Geranium phaeum
Geranium pratense
Geum rivale
Geum urbanum
Globularia cordifolia
Gymnadenia conopsea
Gymnocarpium dryopteris
Gymnocarpium spec.
Helianthemum alpestre

Veldkers bittere
 Veldkers bos
 Veldkers springzaad
 Zeegroene zegge
 Zegge zwarte
 Zegge geelgroene
 Zegge blauwe
 Zegge pluim
 Zegge pil
 Zegge vio
 Zegge snavel
 Knoopkruid
 Centaurie berg
 Centaurie grote
 Bosvogeltje bleek
 Bosvogeltje rood
 Hoornbloem
 Hoornbloem gewone
 Brave hendrik
 Goudveil verspreidbladig
 Goudveil paarbladig
 Moesdistel
 Kale jonker
 Clematis spec.
 Orchis groene nacht
 Winde akker
 Koraalwortel
 Hazelaar
 Streeppaadje oranje(?)
 Klein warkruid
 Leeuwenbek muur
 Orchis gevlekte
 Tandveldkers negenbladig
 Heermoes
 Lidrus
 Paardenstaart bos
 Paardenstaart reuzen
 Veenpluis
 Steerraket gewone
 Wolfsmelk amandel
 Wolfsmelk cypres
 Cypreswolfsmelk
 Spirea moeras
 Aardbei grote bos-
 Dovenetel gele
 Walstro kalk
 Walstro glad
 Walstro spec.
 Walstro ruw
 Gentiaan spec.
 Ooievaarsbek donkere
 Ooievaarsbek boemd
 Nagelkruid knikkend
 Nagelkruid geel
 Kogelbloem dwerg
 Orchis grote kever
 Driehoeksvaren gebogen
 Driehoeksvaren spec.
 Zonneroosje alpen

Helleboris niger	Nieskruid spec.	Polygonum viviparum	Duitzendknoop levendbarend
Helleborus spec.	Nieskruid spec.	Potentilla anserina	Zilver schoon
Hepatica nobilis	Leverbloempje	Potentilla aurea	Ganzerik spec.
Hieracium caespitosum	Havikskruid spec.	Potentilla erecta	Tormentil
Hippocrepis comosa	Klaver paardenhoef	Potentilla palustris	Wateraardbei
Hieracium pilosella	Mulzenoor	Potentilla verna	Ganzerik voorjaar
Hypericum maculatum	Hertshooi kantig	Primula eliator	Sleutelbloem slanke
ssp. obtusiusculum = H. dubium		Primula farinosa	Primula meel
Hypericum perforatum	Sint-Janskruid	Primula vulgaris	Sleutelbloem stengelloze
Impatiens noli-tangere	Springzaad groot	Pteridium aquilinum	Varen adelaars
Juncus filiformis	Draadrus	Pulmonaria officinalis	Longkruid gevlekt
Knautia arvensis	Beemdkruid	Pyrola rotundifolia	Wintergroen rondbladig
Lamium galeopdoid	Dovenetel gele	Ranunculus acronitifolius	Boterbloem witte
Lamium maculatum	Dovenetel gevlekte	Ranunculus acris	Boterbloem scherpe
Lamium maculatum	Dovenetel gevlekte	Rhinanthus alectorolophus	Ratelaar harige
Lathraea squamaria	Schubwortel bleke	Rhinanthus minor	Ratelaar kleine
Lathyrus pratensis	Lathyrus veld	Rhodotamnus chamaecistus	Alpenroos dwerg
Leucanthemum vulgare	Margriet	Rosa pendulina	Ros spec.
Lilium marginatum	Lelie turkse	Rosa rubiginosa	Egelantier
Linaria alpina sl	Leeuwenbek alpen	Rubus idaeus	Framboos
Linum catharticum	Geelharje	Rubus saxatilis	Braam steen
Listera ovata	Orchis grote kever	Rumex acetosa	Zuring veld
Lonicera alpigena	Kamperfoelie alpen	Salvia betonifolia	Salle spec.
Lonicera xylosteum	Kamperfoelie rode	Salvia glutinosa	Salle kieverige
Lotus corniculatus	Roldaver gewone	Salvia pratensis	Veldsalle
Lunaria rediviva	Judaspenning overblijvende	Sambucus ebulus	Kruidvlier
Lupinum spec.	Lupine gekweekte	Sambucus racemosa ???	Vlier berg (Trosvlier ?)
Lychnis flos-cuculi	Koekoeksbloem echte	Sanguisorba minor	Pimpernel kleine
Lycopodium annotinum	Wolfskluuw stekende	Sanicula europaea	Heelkruid
Lysimachia nemorum	Wederik bos	Satureja acinos	Steentijm kleine
Malianthemum bifolium	Dalkruid	Satureja alpina (Acinos alpinus)	Steentijm alpen
Medicago lupulina	Klaver hop	Scrophularia nodosa	Helmkruid knopig
Melampyrum nemorosum	Hengel spec.	Sedum dasiphylum	Vetkruid dikbladig
Melampyrum pratense	Hengel	Senecio fuchsii	Kruiskruid schaduw
Melampyrum spec.	Hengel (oranje onderlip)	Senecio nemorensis	Kruiskruid schaduw
Melica uniflora	Parelgras	Silene latifolia (Silene pratensis/alba)	Koekoeksbloem avond
Mentha longifolia	Munt herts	Silene dioica	Koekoeksbloem dag
Mercurialis trifoliata	Waterdrieblad	Silene flos-cuculi	Koekoeksbloem echte
Mercularia perennis	Bingelkruid overblijvend	Silene latifolia ssp. alba	Koekoeksbloem avond
Milica uniflora	Parelgras eenbloemig	Silene vulgaris	Silene blaas
Moehringia muscosa	Kaatje haar-in-de-war?????	Soldanella pusilla	Kwastjesbloem spec.
Moneses uniflora	Wintergroen eenbloemig	Sorbus aria	Meelbes
Mycelis muralis sl	Muursla alpen	Sorbus sl.	Lijsterbes oostenrijkse
Myosotis palustris = Myosotis scorpioides	Vergeet-mij-nietje moeras	Stachys alopecuroides	Betonie bleekgele
Myrrhis odorata	Kervel roomse	Stachys alpina	Andoorn alpen
Neottia nidus-avis	Orchis vogelnestje	Stellaria graminea	Muur gras
Onobrychis viciifolia	Esparcette	Stellaria nemorum	Muur bos
Orchis masculis sl.	Orchis riet	Taraxacum spec.	Paardebloem spec.
Orthilia secunda	Wintergroen eenzijdig	Tetragonolobus vulnaria	Wondklaver
Oxalis acetosella	Klaverzuring witte	Thalictrum aquilegifolium	Rut skelei
Paris gaudinifolia	Eenbes	Thelypteris phegopteris	Varen smalle beuk
Parnassia palustris	Parnassia	Thesium alpinum	Bergvlas alpen
Pedicularis palustris	Kartelblad moeras	Thlaspi rotundifolium sl	Boerenkers rondbladig
Pedicularis sylvatica	Kartelblad heide	Thymus serpyllum	Tijm wilde
Persicaria bistorta	Adderwortel	Tofieldia calyculata	Lelie bies
Petasites albus	Hoefblad wit	Tragopogon pratensis	Morgenster gele
Petasites paradoxus	Hoefblad alpen	Tragopogon pratensis subsp. orientalis	Morgenster Oosterse
Peucedanum ostruthium	Varkenskervel spec.	Trichophorum alpinum	Veenbles (alpen?)
Phegopteris connexilis	Varen smalle beuk	Trifolium dubium	Klaver kleine
Phyteuma spec.	Rapunzel rondkop	Trifolium medium	Klaver bochtige
Phragmites australis	Riet	Trifolium montanum	Klaver berg
Phyteuma nigrum	Rapunzel zwart	Trifolium pratense	Klaver rode
Phyteuma orbiculare	Rapunzel spec.	Trifolium repens	Klaver witte
Phyteuma spicatum	Rapunzel witte	Trollius europaeus	Trollius
Pimpinella saxifraga	Bevernel kleine	Tussilago farfara	Hoefblad klein
Pinguicula alpina	Vetblad wit	Vaccinium vitis-idaea	Bosbes rode
Pinguicula vulgaris	Vetblad	Vaccinium myrtillus	Bosbes blauw
Plantago media	Weegbree ruige	Vaccinium vitis-idaea	Bosbes rode
Platanthera bifolia	Orchis welriekende nacht	Valeriana ????	Valeriana rots
Platanthera chlorantha	Orchis bergnacht	Valeriana dioica	Valeriana kleine
Polygonum bistorta	Adderwortel	Valeriana montana	Valeriana ("berg")
Polygala amarilla	Vleugeltjesbloem "bittere"	Valeriana tripteris	Valeriana ("drieblad")
Polygala calcaria	Vleugeltjesbloem roze	Veratrum album sl	Dodenwaard
Polygala chamaebuxus	Vleugeltjesbloem tweekleurige	Veratrum nigrum	Toorts zwarte
Polygala chamaebuxus	Vleugeltjesbloem	Veronica aphylla	Ereprijs "bladloze"
Polygala vulgaris	Vleugeltjesbloem gewone	Veronica beccabunga	Beekpunge
Polygonatum verticillatum	Salomonszegel krans		

Veronica chamaedrys
Veronica officinalis
Veronica serpyllifolia
Veronica urticifolia
Vicia cracca

Ereprijs gewone
Ereprijs mannetjes
Ereprijs tijm
Ereprijs "netel"
Wikke vogel

Vicia hirsuta
Vicia sepium
Viola biflora
Viola riviniana
Viola tricolor

Wikke ringel
Wikke heggen
Violtje tweebloemig
Violtje bleeksponig bos
Violtje driekleurig

Torstein—Mitterspiz—Hoher Dachstein

Gebogen maanvaren

Besneeuwde bergen / bloemenweide

Alpensalamander

Berg geaderd witje

Foto: Hannie Joziase

Ijspegels

Schuur met hout

Haagbeukje met rode gallen

Baeomyces - Rode heikorst

Voorjaagsgentiaan met regendruppels

Bochtige klaver

Rode klaver

Zonsondergang

